

Adroddiad Blynyddol
Cyllid a
Llywodraethu
2021/2022

A Hughes, BA(Hons), MA, DipCG, ACA

Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau

CYNNWYS

		Tudalen
CYFLWYNIAD		5
ADRODDIAD NARATIF		6 - 12
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON		
	▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	13
	▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	14
ADRODDIAD YR ARCHWLIWR		15 - 18
DATGANIAD CYFRIFON 2021/22:		
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISI'AU CADW CYFRIFON		
		19 - 37
DATGANIADAU CRAIDD		
	▪ Dadansoddiad o'r Gwariant a'r Cyllid	38 - 39
	▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	40
	▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	41 - 42
	▪ Y Fantolen	43
	▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	44
NODIADAU I'R CYFRIFON:		
Nodyn 1	▪ Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu	45
Nodyn 2	▪ Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisi'au Cyfrifo	45 - 46
Nodyn 3	▪ Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif	47 - 48
Nodyn 4	▪ Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen	48
Nodyn 5	▪ Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	49 - 50
Nodyn 6	▪ Gwariant ac Incwm wedi'i Dadansoddi yn ôl Natur	50
Nodyn 7	▪ Gwariant Gweithredol Arall	51
Nodyn 8	▪ Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	51
Nodyn 9	▪ Incwm Treth Lleol a Grantiau Amhenodol	51
Nodyn 10	▪ Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau	52 - 55
Nodyn 11	▪ Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	56 - 59
Nodyn 12	▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	60 - 63
Nodyn 13	▪ Eiddio Buddsoddiad	64
Nodyn 14	▪ Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	65
Nodyn 15	▪ Asedau Anniriaethol	66
Nodyn 16	▪ Offerynnau Ariannol	67 - 69
Nodyn 17	▪ Dyledwyr	70
Nodyn 18	▪ Arian parod a chyfwerth arian	70
Nodyn 19	▪ Credydwyr	70
Nodyn 20	▪ Darpariaethau	71 - 72
Nodyn 21	▪ Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	73
Nodyn 22	▪ Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	73 - 79
Nodyn 23	▪ Datganiad Llif Arian - Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol	80
Nodyn 24	▪ Datganiad Llif Arian - Addasiadau ar gyfer eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y swm net (arian dros ben) neu'r diffyg ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac yn ariannu gweithgareddau	81
Nodyn 25	▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi	81
Nodyn 26	▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu	81
Nodyn 27	▪ Gwasanaethau Asiantaeth	82 - 83
Nodyn 28	▪ Cyllideb Gyfun	83 - 84

		Tudalen
Nodyn 29	▪ Lwfansau Aelodau	84
Nodyn 30	▪ Tâl Swyddogion	85 - 86
Nodyn 31	▪ Costau Archwilio Allanol	87
Nodyn 32	▪ Incwm Grantiau	88 - 90
Nodyn 33	▪ Partion Cysylltiedig	91 - 92
Nodyn 34	▪ Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	93
Nodyn 35	▪ Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	94
Nodyn 36	▪ Prydlesau	95 - 98
Nodyn 37	▪ Mentrau Cyllid Preifat a Chytundebau Tebyg	98 - 100
Nodyn 38	▪ Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt fel Cynlluniau Diffiniedig	100
Nodyn 39	▪ Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig	100 - 105
Nodyn 40	▪ Rhwymedigaethau Dibynnol	106
Nodyn 41	▪ Asedau Dibynnol	106
Nodyn 42	▪ Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd	106
Nodyn 43	▪ Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol	107 - 110
Nodyn 44	▪ Cronfeydd Ymddiriedolaeth	111
Nodyn 45	▪ Treth y Cyngor	112
Nodyn 46	▪ Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	113
GEIRFA		114 - 121
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)		1 - 12

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn awdurdod unedol sy'n darparu holl brif wasanaethau llywodraeth leol megis Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaethau Amgylcheddol, Hamdden, Cynllunio a Phrifyrdd.

Mae gan Fwrdeistref Sirol Conwy boblogaeth o oddeutu 114,800. Mae dros 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi'i gwasgaru ar draws yr ardal gan ymestyn i Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae oddeutu traean o breswylwyr Conwy yn siarad Cymraeg ac fe aned oddeutu hanner poblogaeth y Fwrdeistref Sirol yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae gan Conwy 55 o gynghorwyr sir a etholwyd i gynrychioli 30 o ranbarthau etholiadol. Cynhaliwyd etholiadau lleol ym mis Mai 2022, ac mae gwneuthuriad gwleidyddol y Cyngor ar 1 Gorffennaf 2022 fel a ganlyn:-

- 20 Grŵp Annibynnol Conwy yn Gyntaf
- 11 Llafur
- 10 Ceidwadol
- 7 Plaid Cymru
- 4 Democrat Rhyddfrydol
- 2 Aelodau Annibynnol Cynghreiriol
- 1 Parti Gwyrdd

Y Cyngor

Y Cyngor (55 cynghorydd) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisïau cyffredinol. Mae'n cyfarfod o leiaf pedair gwaith y flwyddyn, ac mae'n trafod y gwahanol ddewisiadau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol. Mae'r Cyngor yn penodi Arweinydd y Cyngor sy'n dewis yr Aelodau'r Cabinet, ac yn clustnodi cyfrifoldebau (portffolios) i aelodau Cabinet. Y Cyngor hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Y Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys 10 o Gynghorwyr, yn cynnwys Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob un o Aelodau'r Cabinet bortffolio penodol, a chyfrifoldeb dros feysydd o wasanaethau'r Cyngor.

Mae rhagor o wybodaeth am y Cyngor ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.conwy.gov.uk/cy/Council/Council.aspx>

ADRODDIAD NARATIF

1. Diben Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir am effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, mewn arddull sy'n hawdd ei deall.
2. Mae'r Cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2021/22 (y Cod 2021/22), sy'n nodi egwyddorion ac arferion cyfrifo sy'n ofynnol i ddarparu 'safbwynt gwirioneddol a theg' o sefyllfa ariannol a thrafodion yr awdurdod lleol. Mae Cod 2021/22 yn nodi 'arferion cyfrifo priodol' o dan delerau adran 21 (2) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae Cod 2021/22 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).
3. Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol yn unol â'r Cod:-

a) Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon

Mae hyn yn nodi cyfrifoldebau perthnasol y Cyngor a'i swyddogion ar gyfer paratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

b) Datganiad o egwyddorion a pholisïau Cyfrifon

Diben y datganiad hwn yw egluro sail y ffigyrau yn y Cyfrifon. Mae'n amlinellu'r polisiau cyfrifo sydd wedi'u mabwysiadu.

c) Datganiadau Ariannol 'Craidd'

1. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi ei nodi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r datganiad yn dangos bod arian dros ben yn y flwyddyn o £4.830m (arian dros ben 2020/21 o £8.195m).

2. Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r Arian Dros Ben (neu'r Diffyg) ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor (y swm cyffredinol o arian at raid heb ei ddyrannu) ar gyfer sefydlu treth y cyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo (i/o) gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

Swm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio oedd £48.138m ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2022 (31 Mawrth 2021 £30.449m) gan gynnwys balans Cronfa'r Cyngor o £3.509m (31 Mawrth 2021 £2.910m).

3. Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Awdurdod yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau categori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail categori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbriso Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Gwerth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2022 oedd £198.992m, cynnydd o £129.847m o'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2021, yn bennaf oherwydd ymrwymadau pensiwn, dyledwyr tymor byr, ac arian parod a chyfwerth arian (gweler y Fantolen ar dudalen 43).

4. Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chyfwerth arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chyfwerth arian, drwy ddsbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth yr Awdurdod yn y dyfodol.

d) Dadansoddiad Gwariant a Chyllid

Mae hwn yn ddadansoddiad i ddangos y gwariant net sy'n daladwy i'w drethu ac yn ei gysoni i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid yn dangos sut mae gwariant ar gyfer y flwyddyn ariannol yn cael ei ddefnyddio a'i noddi (grantiau llywodraeth, Treth y Cyngor a Chyfraddau Busnes) gan awdurdodau lleol o'i gymharu gyda'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu eu henillir gan awdurdodau lleol yn unol ag arferion cyfrifeg sy'n gyffredinol yn cael eu derbyn.

4. Ariannu Gwasanaethau'r Cyngor

Mae gan y Cyngor ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf

Mae **Gwariant Refeniw** yn cynnwys gwario ar gostau dyddiol gwasanaethau megis cyflogau staff, cynnal a chadw adeiladau, cyflenwadau ac offer cyffredinol. Telir am y gwariant drwy'r incwm a dderbynnir gan Dalwyr Treth y Cyngor, talwyr trethi busnes, ffioedd a thaliadau a wneir ar gyfer gwasanaethau penodol, a grantiau a dderbynnir gan y llywodraeth.

Mae **Gwariant Cyfalaf** yn cynnwys gwario ar asedau megis ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu adeiladau. Bydd yr asedau hyn yn darparu buddion i'r gymuned am flynyddoedd lawer ac fe ariennir y gwariant yn bennaf drwy fenthyca a grantiau cyfalaf.

4.1 Adolygu'r Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Cyllideb Gwariant Gwasanaethau net y Cyngor ar gyfer 2021/2022 oedd y swm a gymeradwywyd o £237.658m, ym mis Mawrth 2021 (£229.760m yn 2020/2021) ac roedd yn cynnwys darpariaeth ar gyfer pwysau ar wasanaeth, cynnydd mewn prisiau a risgiau eraill.

Pennwyd y gyllideb yng nghyd-destun setliad ariannol gwael o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru, gyda Chonwy yn derbyn y chweched setliad gwaethaf yng Nghymru gyda chynnydd o 3.6%. Cymeradwywyd pecyn gostyngiad i'r gyllideb o £2.155m ac fe'i dargedwyd at wasanaethau, yn ogystal â chynnydd o 2.95% yn Nhreth y Cyngor, er mwyn pennu cyllideb gytbwys o fewn yr adnoddau ariannol oedd ar gael yn gyffredinol.

Parhaodd y Cyngor i ddelio â'r heriau parhaus a oedd yn codi yn sgil y pandemig. Yn benodol, gwelodd y Cyngor gynnydd mewn galw am lawer o wasanaethau yn deillio o effaith y pandemig ar fywydau, lles a bywoliaethau pobl a'r economi.

Parhaodd Llywodraeth Cymru i ddarparu cefnogaeth grant ychwanegol ar gyfer gwariant yn ymwneud â'r pandemig a cholli incwm o ganlyniad i'r cyfyngiadau parhaus a derbyniodd y Cyngor £20.3m yn ystod 2021/2022. Fel gyda phob awdurdod lleol, roedd y gefnogaeth hon yn hanfodol i Gonwy.

Yn ychwanegol i effeithiau ariannol y pandemig, parhaodd Conwy i ddarparu cefnogaeth helaeth i'n cymuned a busnesau lleol drwy gydol y flwyddyn.

Gweithredodd Conwy hefyd fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru drwy dalu grantiau i drigolion a busnesau lleol mewn perthynas â mentrau cefnogaeth grant amrywiol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru (gweler Nodyn 27).

Yn ychwanegol i'r holl waith cefnogi a wnaed gan Gonwy mewn perthynas â'r pandemig, mae'n rhaid tynnu sylw at y ffaith fod ein holl wasanaethau statudol wedi parhau i weithredu yn unol â'r cyfyngiadau a oedd mewn grym drwy gydol 2021/2022.

O ran y gyllideb ar gyfer 2021/2022, fe'i monitryd a'i rheolwyd yn ystod y flwyddyn drwy gyfrwng adroddiadau a chyflwyniadau a oedd yn tynnu sylw'r Aelodau at asesiad lefel uchel cyffredinol o'n sefyllfa ariannol debygol.

Adlewyrchwyd lefel yr ansicrwydd yn y sefyllfa ariannol a adroddwyd arni'n rheolaidd. Mae'n deg dweud bod y diffyg cyllidebol a ragwelwyd wedi newid yn sylweddol wrth i lefel yr ansicrwydd leihau, gan arwain at sefyllfa diwedd blwyddyn a gynhyrchodd gyllideb gytbwys gyffredinol, gyda'n balansau a'n cronfeydd wrth gefn yn cynyddu.

Dangosir crynodeb o'r sefyllfa ariannol derfynol yn Nhabl 1 isod.

Tabl 1

Col 1	Col 2	Col 3	Col 4	Col 5	
CRYNODEB	AMCAN GWREIDDOL	AMCANGYFRIF A AILNODWYD	FFIGYRAU TERFYNOL	AMRYWIAD (Col 4 - Col 3)	NODIADAU
	2021/22 £'000	2021/22 £'000	2021/22 £'000	2021/22 £'000	
Sylfaen Adnoddau (incwm)					
Grant Cynnal Refeniw	(127,138)	(127,138)	(129,350)	(2,212)	1
Ardrethi Annomestig a Aildosbarthwyd	(39,768)	(39,768)	(39,768)	0	
Treth y Cyngor	(70,525)	(70,525)	(71,016)	(491)	2
Colledion Llai wrth Gasglu (Treth y Cyngor)	(227)	(227)	(227)	0	
Grant Diffyg Treth y Cyngor	0	0	(676)	(676)	3
Cyfanswm	(237,658)	(237,658)	(241,037)	(3,379)	
Gwariant Net					
Gwasanaethau Addysg	88,738	89,327	89,142	(185)	
Gwasanaethau Cymdeithasol	69,071	69,806	69,467	(339)	
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	19,062	19,291	18,871	(420)	
Economi a Diwylliant	6,365	6,522	6,279	(243)	
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	5,442	6,395	6,155	(240)	
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,212	1,245	1,304	59	
Archwilio a Chaffael	546	555	556	1	
Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau	1,322	1,358	1,131	(227)	
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	11,043	11,319	11,073	(246)	
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,936	1,976	1,929	(47)	
Technoleg Gwybodaeth	2,238	2,287	2,284	(3)	
Gwasanaethau'r Prif Weithredwr	1,057	1,074	1,073	(1)	
Adnoddau Dynol Corfforaethol	1,054	1,071	1,071	0	
Rheoli Trysorlys a Darpariaeth Isafswm Refeniw	12,038	10,738	10,613	(125)	
Costau ac Incwm Corfforaethol	9,773	9,354	9,211	(143)	
Ardollau	6,750	6,750	6,830	80	
Is-gyfanswm y Gwariant Net ar Wasanaethau	237,647	239,068	236,989	(2,079)	
Cyfraniad at Ddarpariaeth Dyledion Drwg Treth y Cyngor	0	0	676	676	3
Cyfraniad at Wersi Gyrru I Weithwyr Gofal Cartref Wrth Gefn	0	0	368	368	4
Cyfraniad o Gronfa Wrth Gefn Dyfamiad Cyflog 2021/22	0	(596)	(596)	0	
Cyfraniad i Gronfa Wrth Gefn Pwysau Tâl	0	0	2,000	2,000	5
Cyfraniad o Gronfa Wrth Gefn Cynllun Adfer y Gyllideb	0	(825)	0	825	6
Cyfraniad i Gronfa Wrth Gefn Cynllun Adfer y Gyllideb	0	0	1,000	1,000	7
Cyfraniad i Falansau Cyffredinol	11	11	600	589	8
Is-gyfanswm Arall	11	(1,410)	4,048	5,458	
Cyllideb Refeniw Net	237,658	237,658	241,037	3,379	

Nodiadau

- Grant Cynnal Refeniw Ychwanegol a ddyfarnwyd gan Lywodraeth Cymru
- Treth Cyngor Ychwanegol a gasglwyd yn cynrychioli gwelliant o 0.7%
- Grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â Threth y Cyngor, a ddyrannwyd i ddarpariaeth dyled drwg
- Cyfraniad i gronfa wrth gefn i gefnogi gweithwyr gofal cartref â chael mynediad at wersi gyrru a cherbydau trydan
- Cyfraniad i gronfa wrth gefn Pwysau Tâl o ystyried y tebygolrwydd o gostau tâl yn rhagori ar yr hyn sydd wedi'i gyllidebu ar eu cyfer
- Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Cynllun Adfer y Gyllideb nad oedd ei hangen yn 2021/22, wedi'i adlewyrchu a'i wrthbwysu gan danwariant sawl gwasanaeth
- Cyfraniad pellach i Gronfa Wrth Gefn Cynllun Adfer y Gyllideb yn adlewyrchu pwysau cynyddol
- Tanwariant net wedi'i drosglwyddo i Falansau Cyffredinol i gefnogi gwytnwch ariannol

Mae Tabl 1 yn wahanol i golofn agoriadol y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid (tudalen 38) oherwydd rhai mân wahaniaethau cyflwyniadol rhwng y modd yr adroddir ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn a sut yr adroddir ar y deilliant ar ôl cwblhau'r drefn o gau'r cyfrifon.

Mae balans Cronfa Gyffredinol y Cyngor yn fesur o'r gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl. Mae balans Cronfa Gyffredinol y Cyngor yn **£3.510m** sy'n isel iawn o gymharu â gweddill Cymru ac mae'n rhaid adolygu hyn yn barhaus.

Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 11 y cyfrifon.

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys nifer o symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2021/2022 sefydlwyd a chynyddwyd nifer o gronfeydd wrth gefn, a defnyddiwyd nifer o gronfeydd wrth gefn. Mae cronfeydd referniw wrth gefn yn deillio o ddigwyddiadau sydd wedi caniatáu i arian gael ei roi i'r naill ochr am amrywiol resymau e.e. arbedion ychwanegol, neu amgylchiadau sy'n achosi i wariant gael ei atal neu ei ohirio. Mae'r symudiad yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2021/2022 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, risgiau, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

4.2 Gwariant Cyfalaf

Yn ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian ar ddarparu cyfleusterau newydd neu wedi'u hadnewyddu megis ysgolion, seilwaith arfordirol a phriffyrdd. Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn 2021/22 oedd £42.747m. Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2021/22 a sut y cafodd ei ariannu. Y gyllideb gyfalaf oedd £43.453 miliwn, felly yr oedd tanwariant o £0.706 miliwn.

Gwariant Cyfalaf	2021/22 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ol Gwasanaeth:	
Addysg	4,005
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	26,499
Economi a Diwylliant	1,048
Gwasanaethau Cymdeithasol	3,997
Gwasanaethau Hamdden	583
Technoleg Gwybodaeth	1,259
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	1,905
Y Prif Weithredwr a Gwasanaethau Corfforaethol	3,072
Gwasanaethau Ariannol	379
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	42,747

Ariannu Cyfalaf	2021/22 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca a Chymorth	2,641
Benthyca Darbodus	7,126
Derbyniadau Cyfalaf	4
Grantiau Cyfalaf	32,976
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	-
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	42,747

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ariennir drwy fenthyca â chymorth, ariennir y costau drwy Grant Cynnal Refeniw, ac ar gyfer Benthyca Darbodus ariennir y costau gan y Gwasanaethau.

Dyma rai o'r prosiectau mawr a gynhaliwyd yn ystod 2021/22:-

- Gwelliannau yn y Ddarpariaeth Gofal Plant 30 Awr
- Gwelliannau yn y Ddarpariaeth Gofal Plant Cyfrwng Cymraeg
- Gosod Polion Golau Stryd Newydd
- Datblygiadau'r Gronfa Gofal Canolraddol
- Gosod Arwyneb Newydd a Gwella Rhwydwaith Ffyrdd y Sir
- Llwybrau Diogel yn y Gymuned a Rheoli Rhwydweithiau Traffig
- Darparu Addasiadau i Dai Sector Preifat
- Cywiro ac Ailwampio Strwythurau a Phontydd Ffyrdd
- Gwaith Cyfalaf Adnewyddu Tai
- Safle Cyflogaeth Ffordd Penmaen
- Gwelliannau i Dargedau Ailgylchu
- Pier Fictoria, Bae Colwyn
- Gwaith Cyfalaf Perygl Llifogydd a Pheryglon Arfordirol
- Amddiffynfeydd Arfordirol Glan y Môr Hen Golwyn a Gwella'r Llwybr Beicio
- Amddiffynfeydd Arfordirol Glan y Môr Llandrillo-yn-Rhos
- Datblygiad Llyfrgell Glasdir, Llanrwst

Dyled y Cyngor sy'n weddill ar 31 Mawrth 2022 oedd £181.986m (£181.643m ar 31 Mawrth 2021), gan olygu cynnydd o £0.343m drwy fenthyca. Mae hyn yn sgil cynnydd i fenthyca byrdymor o £78,000 a cynnydd mewn benthyca hirdymor o £0.265m.

Roedd y Terfynau ar gyfer Gweithgarwch Benthycu yn 2021/22, a osodwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer Buddsoddiad Cyfalaf Awdurdod Lleol a gyflwynwyd drwy Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£'000
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol:	
Benthycu	255,417
Dyledion Hirdymor eraill	47,339
	302,756
Terfyn Gweithredol ar gyfer dyled allanol:	
Benthycu	245,417
Dyledion Hirdymor Eraill	47,339
	292,756

5. Dyledion Pensiwn - Safon Cyfrifo Rhyngwladol 19 (IAS19)

Mae'r Cyfrifon a gyflwynwyd yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn adlewyrchu cost darpariaeth pensiwn i weithwyr yn y flwyddyn bresennol yn y cyfrifon refeniw, fel y cynghorwyd gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys, o fewn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o ddyled y Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2022, a'r gronfa wrth gefn sydd ei hangen i dalu am y ddyled honno. Efallai bydd y pandemig a'r marchnadoedd byd-eang yn effeithio ar rwymedigaethau pensiwn tu hwnt i 31 Mawrth, 2022.

Y ddyled Cronfa Bensiwn a ddatgelir ar y Fantolen o £164.383m (£253.546m yn 2020/21) yw cyfanswm y diffyg amcanol sy'n bodoli dros gyfnod oes y gronfa. Bydd y diffyg hwn yn newid o flwyddyn i flwyddyn yn dibynnu ar berfformiad buddsoddiadau a'r rhagdybiaethau actiwaraidd a wneir o ran pensynwyr presennol, pensynwyr gohiriedig a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa yn destun prisiad bob tair blynedd sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ar y pryd, ac yn gwneud argymhellion i'r cyrff derbyniedig amrywiol o ran y gyfradd briodol o gyfraniadau'r cyflogwr sydd eu hangen er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol ac, o'r herwydd, dim ond trwy ddeddfwriaeth y gellir newid y buddion sy'n cronni o dan y cynllun.

DATGANIAD O GyFRIFOLDEBAU Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

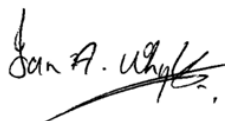
Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Siroel Conwy, y swyddog hwnnw yw'r Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau a **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Siroel Conwy ar 31 Mawrth 2022.

LLOFNOD:

Ian Whyte – Aelod Lleyg
Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

DYDDIEDIG: 14 Chwefror 2023

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol ag arferion priodol sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2021/22"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Adnoddau a Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisiau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2022, a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A Hughes
Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 14 Chwefror 2023

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer aelodau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid, y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar [enw'r corff llywodraeth leol a'r grŵp] yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno. Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r corff llywodraeth leol i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thbyr bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, yr archwilwyr mewnol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r chyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr a'r Pwyllgor Archwilio ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
17 Chwefror 2023

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

DATGANIAD CYFRIFON 2021/22

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISI'AU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2022. Mae gofyn i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon Blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiad) 2018, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021/22 (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbriso rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol. Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi cael ei baratoi ar sail 'busnes gweithredol'.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Caiff refeniw o gontractau gyda rheini sy'n derbyn gwasanaeth, boed am wasanaethau neu ddarparu nwyddau, ei gydnabod pan neu wrth i'r nwyddau neu wasanaethau gael eu trosglwyddo i'r rheini sy'n derbyn gwasanaeth yn unol â rhwymedigaethau perfformiad yn y contract.
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwlch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar refeniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

- O bryd i'w gilydd, pan fo taliadau yn destun anghydfod a/neu phan nad yw'r symiau dan sylw yn hysbys, caiff y taliad ei wneud yn y cyfrifon yn y flwyddyn y caiff yr anghydfod ei setlo ac nid o reidrwydd y flwyddyn sy'n berthnasol i'r taliad.
- Hefyd, o bryd i'w gilydd, caiff anfoneb ei thrin ar sail arian parod yn y cyfrifon i sicrhau bod y nifer cywir o daliadau yn ymddangos yn y cyfrifon mewn blwyddyn ariannol.
- Mae de minimis o £1,000 ar gael ar gyfer trafodion refeniw a £5,000 ar gyfer trafodion cyfalaf.

3. **ARIAN PAROD A CHYFWERTH ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chyfwerth arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU MATEROL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn faterol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. TALIADAU I REFENIW AM ASEDAU NAD YDYNT YN GYFREDOL

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol.
- Colledion ailbriso ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Cyfrif Ailbriso Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn.
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbriso neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbriso ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor – Isafswm Darpariaeth Refeniw (IDR) - trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. BUDDIANNAU'R GWEITHWYR

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser hyblyg) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr gronnus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr gronnus yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wydroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifwyd yn ôl y

safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa pensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a pensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 2.7% (2.0% 2020/21) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-

- Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
- Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol - debyd i Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.
- Costau llog - y cynnydd disgwylidig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu'r buddiannau cronus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynwysedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rhwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rhwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys

athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisiau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.
- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (14 Chwefror 2023 ar gyfer 2021/22) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau Ariannol

Mae rhwymedigaethau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan gontract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddio. Mae ffioedd blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES ar gyfer llog taladwy sy'n seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog gwirioneddol ar gyfer yr offeryn. Y cyfradd llog gwirioneddol yw'r gyfradd sy'n rhoi gostyngiad union i daliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei nodi'n wreiddiol.

Ar gyfer y rhan fwyaf o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a roddir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sydd heb ei gasglu (a'r llog a gasglwyd); a llog a godir ar y CI&ES yw'r swm sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn honno, fel y pennir gan y cytundeb benthyciad.

Pan godir premïymau neu ostyngiadau ar y CI&ES mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Gronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godwyd ar y CI&ES i'r ffi net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu ar sail dosbarthiad a dull o fesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer cynnal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri prif ddosbarthiad o asedau ariannol, sy'n cael eu mesur ar:

- gostau amorteiddio
- gwerth teg drwy enillion neu golled (FVPL), a
- gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall (FOVCI)

Mae model busnes y Cyngor yn dal buddsoddiadau i gasglu llif arian dan gontract. Mae asedau ariannol felly'n cael eu dosbarthu fel costau amorteiddio, ac eithrio ar gyfer y sawl nid yw eu taliadau dan gontract yn daliad o brifswm a llog (h.y. pan nad yw llif arian yn offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol sy'n cael eu Mesur ar Gost Amorteiddio

Mae rhwymedigaethau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan gontract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg. Wedi hynny, maent yn cael eu mesur ar eu cost amorteiddio. Mae ffioedd blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES ar gyfer llog taladwy sy'n seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd llog gwirioneddol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o asedau ariannol sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a roddir yn y Fantolen yw'r prif swm derbyniadwy sy'n weddill (a'r llog a gasglwyd); a llog a roddir i'r CI&ES yw'r swm derbyniadwy ar gyfer y flwyddyn honno yn y cytundeb benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi gwneud benthyciadau i gyrff a mudiadau gwirfoddol ar gyfraddau llai na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan gwneir benthyciadau meddal, mae colled yn cael ei gofnodi yn y CI&ES (nodi dyled i'r gwasanaeth perthnasol) ar gyfer gwerth presennol y llog a fydd yn rhagweladwy dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddio is na'r prifswm heb ei gasglu. Mae llog yn cael ei roi ar linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES a gyfradd llog gwirioneddol ychydig yn uwch na'r gyfradd derbyniadwy o'r cyrff a mudiadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn gwasanaethau cynnydd i gost amorteiddio'r benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn gofyn mai effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a dynnwyd o, a roddwyd i'r CI&ES i'r enillion net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Bydd unrhyw enillion a cholled sy'n codi o ased yn colli cydnabyddiaeth yn cael ei roi neu ei dynnu o'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES.

Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei asedau ariannol sy'n cael eu dal ar gost amorteiddio, bob deuddeg mis neu ar sail gydol oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig hefyd yn gymwys i dderbynion prydles ac asedau dan gontract. Colledion gydol oes yn unig sy'n cael eu cydnabod am dderbyniadwyon masnachu (dyledwyr) gan y Cyngor. Mae colledion amhariad yn cael eu cyfrifo i adlewyrchu ar y disgwyliad efallai na fydd llif arian y dyfodol yn digwydd oherwydd gall y benthyciwr diffygdlu ar ei rwymedigaethau. Mae risg credyd yn chwarae rôl hanfodol wrth asesu colledion. Pan mae risg wedi cynyddu'n sylweddol ers cydnabod offeryn yn wreiddiol, mae colledion yn cael eu hasesu ar sail oes gyfan. Pan nad yw risg wedi cynyddu'n sylweddol neu mae'n parhau i fod yn isel, mae colledion yn cael eu hasesu ar sail disgwyliad o golledion deuddeg mis.

Asedau Ariannol ar Werth Teg drwy Enillion a Cholledion (FVPL)

Mae asedau ariannol sy'n cael eu mesur ar FVPL yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan contract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg. Mae enillion a cholledion gwerth teg yn cael eu cydnabod wrth iddynt gyrraedd yn yr Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Mae'r gwerth teg mesuriadau asedau ariannol yn seiliedig ar y technegau canlynol:

offerynnau gyda dyfynbris o brisiau'r farchnad - pris y farchnad
offerynnau eraill gyda thaliadau penodol a therfynadwy - dadansoddiad o ostyngiad i lif arian

Mae mewnbynnau'r technegau mesur yn cael eu categorio yn unol â'r tair lefel ganlynol:

Mewnbynnau Lefel 1 – dyfynbrisiau (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath y gall y Cyngor gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur.

Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir yn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased.

Bydd unrhyw enillion a cholled sy'n codi o ased yn colli cydnabyddiaeth yn cael ei roi neu ei dynnu o'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES.

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i ddiwrnod y gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

12. **ASEDAU ANNIRIAETHOL**

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan dybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbriso hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £12,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniion Cyfalaf.

13. RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR

Rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net gwiredadwy yn seiliedig ar sail cost gyfartalog wedi'i bwysoli. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar yr Arian dros Ben neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. EIDDO BUDDSODDIAD

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbrisió'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbrisió'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbrisió a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £12,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynnion Cyfalaf.

15. GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASEDAU A REOLIR AR Y CYD

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentrwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentrwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. **PRYDLESAU**

Mae prydlesau'n cael eu categorio fel prydlesau ariannol pan fo telerau'r brydles yn trosglwyddo, i bob pwrpas, o'r prydleswr i'r prydlesai yr holl risgiau a'r holl fendithion sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog yr eiddo, yr offer a'r cyfarpar. Categorioidir yr holl brydlesau eraill fel Prydlesau Gweithredol.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, mae'r tir a'r adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân i bwrpas categorio.

Pan fo trefniadau heb statws cyfreithiol prydles, ond er hynny'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad, yna mae cyfrif amdanynt dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, offer a chyfarpar sy'n cael eu dal dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl gwerth teg a fesurir adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles lleiaf bosib, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf). Gyda'r ased a gydnabyddir mae cyfrifoldeb cyfatebol i dalu i'r prydlesydd a all fod yn uwch na'r gwerth ased a gydnabyddir. Mae costau uniongyrchol cychwynol yr Awdurdod yn cael eu hychwanegu at y swm y mae'r ased yn ei gludo. Defnyddir y taliadau a wneir adeg gwneud prydles i nodi'r rhwymedigaeth sydd ynghlwm wrth y brydles. Codir am rent dilynol fel treuliau yn y cyfnodau hynny pryd y digwyddant.

Rhennir y taliadau prydles rhwng:-

- Tâl am brynu budd yn yr eiddo, offer a chyfarpar - defnyddir hwn i nodi i lawr beth yw rhwymedigaeth y brydles, a
- Tâl ariannol (mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cedwir cyfrif am Eiddo, Offer a Chyfarpar a gydnabyddir dan brydlesau ariannol trwy ddefnyddio'r polisiâu hynny a ddefnyddir yn gyffredin yng nghyswllt asedau o'r fath, yn amodol ar godi am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os ydyw'r cyfnod hwnnw'n fyrrach na'r amcangyfrif i oes ddefnyddiol yr ased (pan fo perchnogaeth yr ased ddim yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol ar i'r Awdurdod godi Treth Gyngor i gynnwys dibrisiant neu ailbrisiad a cholledion amhariad sy'n deillio o asedau a brydleswyd. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol gochelgar o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly mae cyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor yn cymryd lle dibrisiant ac ailbrisiad a cholledion, trwy addasu trafodyn gyda'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredol

Mae rhenti a delir dan brydlesau gweithredol yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul i'r gwasanaethau sy'n cael y budd o eiddo, offer a chyfarpar prydles. Codir y taliadau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. mae cyfnod di-rent ar gychwyn y brydles).

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlynedd ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael

eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y bydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar. Nid oes de minimis ar wariant cyfalaf.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronns, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Mae asedau a roddir yn asedau a drosglwyddwyd i'r Cyngor ar werth dim neu ar lai na'r gwerth teg ac i ddechrau mesurir yr asedau a roddir yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod y rhodd wedi ei rhoi gydag amod. Hyd nes y bydd yr amodau'n cael eu boddhau, bydd yr enilliad yn cael ei ddal yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Yna caiff asedau eu cario yn y fantolen gan ddefnyddio'r sail mesuriadau canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol

- Pob ased gweithredol arall - gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol - EUV).
- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.
- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbriso yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbriso'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 2-99 blwyddyn
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol rhwng 1 i 23 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-23 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth rhwng 1-58 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae lefel perthnasedd dibrisio o £2.5 miliwn o werth yr ased wedi cael ei nodi, ac ni fydd eitemau eiddo, offer na chyfarpar yn cael eu hystyried ar gyfer cydrannu; bydd cydrannau sylweddol yn cael eu hystyried fel rhai y mae eu gwerth presennol yn 20% neu fwy o gyfanswm gwerth presennol yr ased, a'i gategoreiddio yn seiliedig ar arwyddocâd, oes defnyddiol a dull dibrisio.

Mae tir yn cael ei nodi fel cydran ar wahân yn ei rhinwedd ei hun.

Mae enillion ailbrisant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael eu Dal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbriso yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w werthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n

Cael Eu Dal i'w Gwerthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £12,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthyca (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Caiff asedau cyfarpar sydd wedi dibrisio'n llawn eu dileu dwy flynedd yn ddiweddarach.

18. **MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG**

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwyso cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbriso a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

- Costau cyllid - codi llog ar y rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent dibynnol – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.
- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

19. **DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU DIBYNNOL AC ASEDAU DIBYNNOL**

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrddo'r y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Dibynnol

Mae rhwymedigaeth dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau dibynnol hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau dibynnol yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Dibynnol

Mae ased dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad

oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau dibynnol yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

20. **CRONFEYDD WRTH GEFN**

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â risgiau a materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes effaith arian parod net ar gyllido'r gyllideb refeniw.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

21. **GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD**

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor. Ymysg enghreifftiau o wariant REFCUS mae grantiau Cyfleusterau i Bobl Anabl, grantiau i fusnesau a chynlluniau gwella eiddo preifat.

22. **TAW**

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

23. **FFIGYRAU CYMHAROL**

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

24. **DATGANIAD LLIF ARIAN**

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

25. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased diriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddiwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prasio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brisio gael ei gynnal na'i wirio gan briswyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

26. **ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (IDR)**

Mae'r polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer 2021/22 fel a ganlyn:

Asedau Hawl i Ddefnyddio – mae'r taliad am IDR yr un fath â'r elfen o'r taliad rhent sy'n mynd i nodi'r atebolrwydd ar y Fantolen, ac eithrio ar gyfer asedau hawl i ddefnyddio hir oes.

Defnyddir Dull Oes Asedau fel sail i gyfrifo IDR ar gyfer pob ased arall (yn cynnwys Asedau Cynllun Ariannu Preifat ac Asedau Hawl i Ddefnyddio Hir Oes).

Dadansoddiad o'r Gwariant a'r Cyllid

Nod y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yw dangos i dalwyr treth y Cyngor sut y defnyddiwyd y cyllid a oedd ar gael i'r Cyngor (h.y. grantiau llywodraeth a threth y Cyngor) eleni i ddarparu gwasanaethau o gymharu â'r adnoddau a ddefnyddiwyd neu a enillwyd yn unol ag arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Cyllid a Gwariant hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant at ddibenion gwneud penderfyniadau rhwng gwasanaethau'r Cyngor. Mae incwm a gwariant a gyfrifir o dan arferion cyfrifo cyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2021/22	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau	Addasiadau i'w gwneud ar gyfer symudiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu (Gweler Nodyn 5)	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg*	89,142	(5,252)	83,890	12,168	96,058
Gwasanaethau Cymdeithasol	69,467	(3,457)	66,010	6,981	72,991
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	19,157	(164)	18,993	12,656	31,649
Economi a Diwylliant*	6,279	(1,178)	5,101	6,488	11,589
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	6,155	(226)	5,929	1,574	7,503
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,303	(110)	1,193	497	1,690
Archwilio a Chaffael	556	(6)	550	140	690
Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau	12,204	(1,160)	11,044	(10,368)	676
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,929	(36)	1,893	628	2,521
Technoleg Gwybodaeth	2,284	313	2,597	807	3,404
Adran y Prif Weithredwr *	1,073	(51)	1,022	260	1,282
Adnoddau Dynol Corfforaethol	1,071	(12)	1,059	326	1,385
Costau ac Incwm Corfforaethol	12,003	(2,563)	9,440	(981)	8,459
Cost Net Gwasanaeth	222,623	(13,902)	208,721	31,176	239,897
Incwm a Gwariant Arall	(223,223)	(717)	(223,940)	(20,787)	(244,727)
(Arian dros Ben) neu Ddiffyg	(600)	(14,619)	(15,219)	10,389	(4,830)
Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2021			(30,450)		
Llai (Arian dros Ben)/Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn			(15,219)		
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 7 am ddadansoddiad).			(2,469)		
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2022			(48,138)		

* Yn 2021/22 crëwyd gwasanaeth newydd o'r enw Economi a Diwylliant. Mae'r gwasanaeth newydd hwn yn gyfrifol am lawer o feysydd yr hen Wasanaethau Datblygu Cymunedol yn ogystal â Theatrau, Marchnata Corfforaethol ac Ystadau (y ddau ddiwethaf yn arfer bod dan y Prif Weithredwr). Mae leuenctid, a oedd yn arfer bod dan y Gwasanaeth Datblygu Cymunedol, bellach yn rhan o Addysg. Felly mae ffigyrau'r flwyddyn flaenorol yn yr EFA, CIES a Nodyn 5 wedi'u hailddatgan.

2020/21	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau	Addasiadau i'w gwneud ar gyfer symudiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu (Gweler Nodyn 5)	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg*	84,951	(6,432)	78,519	8,692	87,211
Gwasanaethau Cymdeithasol	67,096	(119)	66,977	3,588	70,565
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	19,490	(1,690)	17,800	9,876	27,676
Economi a Diwylliant*	6,462	(1,219)	5,243	9,379	14,622
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	5,343	(339)	5,004	689	5,693
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,224	(71)	1,153	196	1,349
Archwilio a Chaffael	516	0	516	63	579
Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau	12,018	(102)	11,916	(10,280)	1,636
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,871	(169)	1,702	370	2,072
Technoleg Gwybodaeth	2,075	(857)	1,218	345	1,563
Adran y Prif Weithredwr *	1,008	(66)	942	118	1,060
Adnoddau Dynol Corfforaethol	1,074	(55)	1,019	145	1,164
Costau ac Incwm Corfforaethol	9,129	(4,059)	5,070	786	5,856
Cost Net Gwasanaeth	212,257	(15,178)	197,079	23,967	221,046
Incwm a Gwariant Arall	(212,801)	(763)	(213,564)	(15,677)	(229,241)
(Arian dros Ben) neu Ddiffyg	(544)	(15,941)	(16,485)	8,290	(8,195)
Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2020			(14,323)		
Llai (Arian dros Ben)/Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn			(16,485)		
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 7 am ddadansoddiad).			358		
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2021			(30,450)		

*Wedi ei ailddatgan

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2020/21				2021/22			
Gwariant Gros	Incwm	Gwariant Net		Nodyn	Gwariant Gros	Incwm	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000			£'000	£'000	£'000
116,495	(29,284)	87,211	Addysg*		132,638	(36,580)	96,058
103,334	(32,769)	70,565	Gwasanaethau Cymdeithasol		109,068	(36,077)	72,991
46,187	(18,511)	27,676	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau		48,854	(17,205)	31,649
23,424	(8,802)	14,622	Economi a Diwylliant*		23,060	(11,471)	11,589
15,544	(9,851)	5,693	Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai		20,713	(13,210)	7,503
1,920	(571)	1,349	Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol		2,282	(592)	1,690
599	(20)	579	Archwilio a Chaffael		707	(17)	690
32,120	(30,484)	1,636	Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau		30,296	(29,620)	676
3,256	(1,184)	2,072	Y Gyfraith a Llywodraethu		3,683	(1,162)	2,521
1,679	(116)	1,563	Technoleg Gwybodaeth		3,476	(72)	3,404
1,082	(22)	1,060	Adran y Prif Weithredwr*		1,293	(11)	1,282
1,259	(95)	1,164	Adnoddau Dynol Corfforaethol		1,479	(94)	1,385
9,254	(3,398)	5,856	Costau ac Incwm Corfforaethol		11,117	(2,658)	8,459
356,153	(135,107)	221,046	Cost Gwasanaethau		388,666	(148,769)	239,897
23,454		23,454	Gwariant Gweithredol Arall	7	23,962		23,962
20,625	(13,991)	6,634	Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu	8	27,345	(15,446)	11,899
	(259,329)	(259,329)	Trethiant Lleol ac Incwm Grant Amhenodol	9		(280,588)	(280,588)
		(8,195)	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau				(4,830)
		(1,585)	(Arian dros ben) neu ddiffyg ar ailbriso eiddo, peiriannau ac offer	22			(7,525)
		(114)	(Arian dros ben) neu ddiffyg ar ailbriso asedau ariannol ar gael i'w gwerthu	22			(295)
		(1,699)					(7,820)
		63,389	Ail-fesur rhwymedigaeth budd-dal net a ddiffiniwyd	22			(117,196)
		61,690	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				(125,016)
		53,495	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				(129,846)

*Wedi ei ailddatgan

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2021	11,22	2,910	22,074	1,217	1,132	3,117	30,450	38,694	69,144
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2021/22									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		4,830	-	-	-	-	4,830	-	4,830
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	125,017	125,017
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		4,830	-	-	-	-	4,830	125,017	129,847
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	10	10,388	-	(195)	1,367	1,298	12,858	(12,858)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		15,218	-	(195)	1,367	1,298	17,688	112,159	129,847
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	11	(14,619)	12,761	1,858	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2021/22	11	599	12,761	1,663	1,367	1,298	17,688	112,159	129,847
Balans ar 31 Mawrth 2022	11,22	3,509	34,835	2,880	2,499	4,415	48,138	150,853	198,991

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021									
	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2020	11,22	2,366	7,540	1,099	1,069	2,249	14,323	108,316	122,639
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2020/21									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		8,195	-	-	-	-	8,195	-	8,195
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	(61,690)	(61,690)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		8,195	-	-	-	-	8,195	(61,690)	(53,495)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	10	8,290	-	(1,289)	63	868	7,932	(7,932)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		16,485	-	(1,289)	63	868	16,127	(69,622)	(53,495)
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	11	(15,941)	14,534	1,407	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2020/21	11	544	14,534	118	63	868	16,127	(69,622)	(53,495)
Balans ar 31 Mawrth 2021	11,22	2,910	22,074	1,217	1,132	3,117	30,450	38,694	69,144

Y Fantolen

		31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	Nodiadau	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	523,440	497,238
Asedau Treftadaeth		194	194
Eiddo Buddsoddiad	13	16,359	16,318
Asedau anniriaethol	15	342	455
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	16	2,227	1,931
Dyledwyr Tymor Hir	16	5,400	5,260
Asedau Tymor Hir		547,962	521,396
Buddsoddiadau Tymor Byr	16	8,193	8,187
Rhestrau Stoc		995	1,033
Dyledwyr Tymor Byr	17	61,550	51,144
Arian a chyfwerth arian	18	23,365	8,593
Asedau a ddelir i'w gwerthu	14	1,012	1,580
Asedau Cyfredol		95,115	70,537
Benthyca Tymor Byr	16	65,564	65,486
Credydwyr Tymor Byr	19	46,719	34,518
Darpariaethau	20	1,765	788
Rhwymedigaethau Cyfredol		114,048	100,792
Rhwymedigaethau Pensiwn	39	164,383	253,546
Darpariaethau	20		-
Benthyca Tymor Hir	16	116,422	116,157
Benthyca Tymor Hir Eraill	16	46,688	49,922
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	32	2,544	2,371
Rhwymedigaethau Tymor Hir		330,037	421,996
Asedau Net		198,992	69,145
Cronfeydd wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	21	48,138	30,450
Cronfeydd Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	22	150,854	38,695
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn		198,992	69,145

Datganiad ynglŷn â Llif arian

2020/21		Nodiadau	2021/22
£'000			£'000
(8,195)	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(4,830)
(35,877)	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	23	(59,785)
19,726	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu	24	33,554
(24,346)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		(31,061)
3,158	Gweithgareddau Buddsoddi	25	11,084
19,319	Gweithgareddau Ariannu	26	5,205
(1,869)	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chyfwerth arian		(14,772)
6,725	Arian a chyfwerth arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	18	8,594
8,594	Arian a chyfwerth arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	18	23,366

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Ar ddyddiad y fantolen, mae'r safonau newydd a'r diwygiadau a ganlyn i safonau presennol wedi cael eu cyhoeddi ond nid ydynt wedi eu mabwysiadu eto gan God Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig:

Prydlesau SAARh 16 (ond dim ond ar gyfer yr awdurdodau lleol hynny sydd wedi penderfynu mabwysiadu SAARh 16 yn 2022/23.

Eiddo, Peiriannau ac Offer: Enillion Cyn y Defnydd Bwriedig (Diwygiadau i SCRh 16).

Gwelliannau Blynyddol i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 2018-2020. Mae'r rhaglen wella SAARh blynyddol yn nodi 4 newid i'r safonau:

SAARh 1 (Mabwysiadu am y tro cyntaf) – mae'r newid yn ymwneud â gweithrediadau tramor is- gwmnïau caffaeledig sy'n trosglwyddo i SAARh

SCRh 37 (Contractau beichus) – yn egluro bwriad y safon

SAARh 16 (Prydlesau) – mae'r newid yn dileu enghraifft gamarweiniol nad oes cyfeiriad ato yn neunydd y Cod.

SCRh 41 (Amaethyddiaeth) – un o nifer fach o SAARh y disgwylir iddynt fod yn berthnasol i'r awdurdodau lleol mewn amgylchiadau cyfyngedig yn unig.

Nid oes unrhyw un o'r materion sydd wedi'u cynnwys yn y gwelliannau blynyddol yn cael eu trin yn fanwl yn y Cod 2022/23. Yn ystod y broses ymgynghori ar God 2022/23, nid oedd CIPFA/LASAAC yn rhagweld y bydden yn cael effaith sylweddol ar ddatganiadau ariannol awdurdod lleol.

Mae gweithrediad SAARh 16 wedi'i ohirio am flwyddyn arall. Felly, disgwylir y bydd yn cael ei weithredu ar 1 Ebrill 2023 a bydd yn effeithio ar y cyfrifon o 2023/24 ymlaen.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

(i) Cyllid Llywodraeth Leol

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael ei amharu yn sgil yr angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau o ddarpariaeth gwasanaeth.

(ii) Cynllun Ariannu Preifat

Un Cynllun Ariannu Preifat sydd gan y Cyngor ar gyfer darpariaeth 3 ysgol. Mae wedi penderfynu y bydd gyda rheolaeth sylweddol o'r ddau wasanaeth a ddarperir o werth gweddilliol yr asedau y defnyddir i gyflawni'r contractau hynny. Felly, mae'r asedau sy'n berthnasol i'r contractau hynny (£62.0m) wedi cael eu cydnabod ar y Fantolen fel eiddo, cyfarpar ac offer, yn unol â Phwyllgor Dehongli Adroddiad Ariannol Rhyngwladol 12. Mae manylion o werth yr asedau hyn wedi eu datgan yn Nodiadau 12 (EOC) a 37 (PFI).

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2022 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynol ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.	Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tâl dibrisio blynyddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu gan £2.16m am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.
DARPARIAETHAU	Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.	Os gwelir bod y ddarpariaeth yn annigonol bydd angen i'r swm ychwanegol gael ei ddarparu o refeniw'r Awdurdod.
RHWYMEDIGAETHAU PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymddeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.	Mae'r adenillion ar Asedau'r Gronfa Bensiynau'n parhau i amrywio sy'n effeithio ar y rhwymedigaethau. Gweler Nodyn 39 am fanylion.
ÔL DDYLEDION	Ym Mawrth 2022, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £11.2m. Mae lwfans amhariad ar gyfer dyledion y mae amheuaeth amdanynt o £225,000 yn ei dal sydd wedi ei chynnwys yn y lwfans amhariad ar gyfer dyledion y mae amheuaeth amdanynt o £3.353 miliwn yn Nodyn 17. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd bresennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.	Pe bai cyfraddau casglu yn gwaethygu, byddai dyblu swm yr amhariad o ran dyledion y mae amheuaeth amdanynt yn golygu fod angen neilltuo £225,000 yn ychwanegol fel lwfans.

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau ar 14 Chwefror 2023. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2022, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

5. Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido

Mae'r nodyn hwn yn darparu cysoniad o'r prif addasiadau i'r Gwariant Net sy'n Daladwy i'r Gronfa Gyffredinol a'r Balansau HRA i gyrraedd y symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DlaGC). Eglurir y trosglwyddiadau perthnasol rhwng cronfeydd wrth gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor i gyrraedd y symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2021/22				2020/21			
	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau	Addasiadau Eraill	Cyfanswm yr addasiadau	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau	Addasiadau Eraill	Cyfanswm yr addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg*	5,546	6,458	164	12,168	6,185	2,816	(309)	8,692
Gwasanaethau Cymdeithasol	180	6,822	-	6,981	363	3,022	203	3,588
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	9,170	3,621	-	12,656	8,305	1,693	(122)	9,876
Economi a Diwylliant*	3,672	2,236	580	6,488	7,548	1,042	789	9,379
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	94	1,459	21	1,574	91	608	(10)	689
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	26	471	-	497	26	210	(40)	196
Archwilio a Chaffael	-	140	-	140	0	63	0	63
Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau	19	567	-	10,954	19	262	(10,561)	(10,280)
Y Gyfraith a Llywodraethu	8	654	-	34	628	10	287	73
Technoleg Gwybodaeth	243	669	-	105	807	142	305	(102)
Adran y Prif Weithredwr*	14	246	-	260	14	104	0	118
Theatrau				0		0	0	0
Adnoddau Dynol Corfforaethol	8	318	0	326	8	137	0	145
Costau ac Incwm Corfforaethol	919	(958)	(942)	(981)	82	(1,228)	1,932	786
Cost Net y Gwasanaeth	19,899	22,703	(11,426)	31,176	22,793	9,321	(8,147)	23,967
Incwm a Gwariant Arall	(37,470)	5,331	11,352	(20,787)	(28,118)	4,161	8,280	(15,677)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	(17,571)	28,034	(74)	10,389	(5,325)	13,482	133	8,290

*Wedi ei ailddatgan

a) Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

- (i) Llinell Gwasanaethau – mae'r golofn hon yn ychwanegu enillion a cholledion ailbriso, dibrisio, amorteiddiad ac amhariad.
- (ii) Gwariant Gweithredu Arall - yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad incwm ar waredu asedau a'r symiau a ddiddymwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- (iii) Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi a Gwasanaethau penodol – y taliadau statudol am gyllido cyfalaf h.y. caiff darpariaeth isafswm referniw a chyfraniadau referniw eraill eu tynnu gan nad yw'r rhain yn daladwy dan arferion cyfrifo cyffredinol a dderbynnir.
- (iv) Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol – caiff grantiau cyfalaf eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n daladwy gan arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau referniw eu haddasu o'r rhai a dderbynnir yn ystod y flwyddyn i'r rhai a dderbynnir heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer drwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Trethiant ac Incwm a Gwariant Amhenodol wedi ei chredydu gyda grantiau cyfalaf a dderbynnir yn y flwyddyn heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer yn ystod y flwyddyn.

b) Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn (IAS 19)

Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn Buddion Gweithwyr IAS 19:

- (i) Ar gyfer gwasanaethau mae hyn yn golygu dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniateir drwy statud a'u disodli gyda chostau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth yn y gorffennol / cwtogiad.
- (ii) Ar gyfer y Gwariant Gweithredu – mae'r addasiad hwn ar gyfer costau gweinyddu pensiwn
- (iii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi – codir y llog net ar y rhwymedigaeth budd-dal i'r CI&ES.

c) Addasiadau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng y symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r CI&ES a'r symiau sy'n daladwy/ a dderbynnir i'w cydnabod dan statud.

- (i) Ar gyfer y llinell Gwasanaethau – mae hyn yn cynnwys addasiad ar gyfer absenoldebau a gronnwyd a sicrhawyd ond na chawsant eu cymryd yn y flwyddyn honno.
- (ii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi mae'r golofn gwahaniaethau yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau.

6. Gwariant ac Incwm wedi'i Ddadansoddi yn ôl Natur

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwariant		
Costau Buddiannau Gweithwyr	163,940	144,047
Costau Buddiannau Gweithwyr o Ysgolion a Gynorthwyr yn Wirfoddol a Sefydledig	20,213	19,261
Costau gwasanaethau eraill	202,136	181,288
Dibrisiad, amorteiddiad ac amhariad	21,930	25,358
Taliadau Llog	7,792	6,825
Praeseptau ac ardollau	24,587	23,466
Enillion/Colledion ar werthu asedau	(625)	(12)
Cyfanswm Gwariant	439,973	400,233
Incwm		
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth arall	(62,396)	(49,086)
Incwm llog a buddsoddiadau	(112)	(162)
Incwm o Dreth Cyngor a Threthi Annomestig	(118,403)	(112,525)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(263,892)	(246,655)
Cyfanswm Incwm	(444,803)	(408,428)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	(4,830)	(8,195)

7. Gwariant Gweithredol Arall

2020/21 £000		2021/22 £000
14,734	Praesept Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Cymru	15,576
2,401	Praeseptau Cynghorau Cymuned	2,427
6,006	Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	6,231
325	Ardollau Eraill	353
(25)	Enillon/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	(625)
13	Addasiadau Prydlesau Ariannol	-
23,454	Cyfanswm	23,962

8. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2020/21 £000		2021/22 £000
7,958	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	7,792
15,875	Cost llog pensiynau	18,522
(11,755)	Dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	(13,269)
(162)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(112)
(5,020)	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(953)
(262)	Gweithrediadau Masnachu	(81)
6,634	Cyfanswm	11,899

9. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2020/21 £000		2021/22 £000
(75,195)	Incwm y Dreth Gyngor	(78,635)
(37,573)	Trethi annomestig	(39,768)
(126,977)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(130,026)
(19,584)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(32,159)
(259,329)	Cyfanswm	(280,588)

10. Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2021/22	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	20,991	-	-	-	20,991	(20,991)
Colledion amhariad ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	798	-	-	-	798	(798)
Colledion ailbriso ar Asedau Dros Ben	105	-	-	-	105	(105)
Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat	-	-	-	-	-	-
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	-	-	-	-	-	-
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	(280)	-	-	-	(280)	280
Amorteiddiad o Asedau Anniriaethol	142	-	-	-	142	(142)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(30,862)	-	-	-	(30,862)	30,862
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(49)	-	-	-	(49)	49
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	720	-	-	-	720	(720)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad	20	-	-	-	20	(20)
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac rhwymedigaeth prydles	-	-	-	-	-	-
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(6,387)	-	-	-	(6,387)	6,387
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(1,298)	-	-	1,298	-	-
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	-	-

2021/22	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,345)	-	1,345	-	-	-
Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf	-	-	-	-	-	-
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	50	-	50	(50)
Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(4)	-	(4)	4
Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth	-	-	-	-	-	-
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	(123)	-	(24)	-	(147)	147
Gwella Rhent Prydles Ariannol	61	-	-	-	61	(61)
Ased Prydles Ariannol Atodol	-	-	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(195)	-	-	(195)	195
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(159)	-	-	-	(159)	159
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau						
Gwydroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 39)	43,779	-	-	-	43,779	(43,779)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(15,746)	-	-	-	(15,746)	15,746
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfartal:						
Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	-	-	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	126	-	-	-	126	(126)
Cyfanswm Addasiadau	10,388	(195)	1,367	1,298	12,858	(12,858)

2020/21 Ffigyrau i'w Cymharu	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd		Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	25,205	-	-	-	25,205	(25,205)
Colledion ailbriso ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	16	-	-	-	16	(16)
Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat	(391)	-	-	-	(391)	391
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	337	-	-	-	337	(337)
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	(4,223)	-	-	-	(4,223)	4,223
Amorteiddiad o Asedau Anniriaethol	191	-	-	-	191	(191)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(18,717)	-	-	-	(18,717)	18,717
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(115)	-	-	-	(115)	115
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-	-	-	-	-	-
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad	-	-	-	-	-	-
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac rhwymedigaeth prydles	-	-	-	-	-	-
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(6,748)	-	-	-	(6,748)	6,748
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(868)	-	-	868	-	-
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	-	-

2020/21 Ffigyrau i'w Cymharu	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd		Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000		£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(25)	-	25	-	-	-
Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf	-	-	-	-	-	-
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	47	-	47	(47)
Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(9)	-	(9)	9
Defnydd o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	(3)	-	-	-	(3)	3
Gwella Rhent Prydles Ariannol	59	-	-	-	59	(59)
Ased Prydles Ariannol Atodol	13	-	-	-	13	(13)
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(1,289)	-	-	(1,289)	1,289
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(137)	-	-	-	(137)	137
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau						
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 39)	28,886	-	-	-	28,886	(28,886)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(15,404)	-	-	-	(15,404)	15,404
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfartal:						
Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	-				-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	214	-	-	-	214	(214)
Cyfanswm Addasiadau	8,681	(1,289)	63	868	8,323	(8,323)

11. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 31 Mawrth 2020	Trosglwyddo Allan 2020/21	Trosglwyddo Mewn 2020/21	Balans ar 31 Mawrth 2021	Trosglwyddo Allan 2021/22	Trosglwyddo Mewn 2021/22	Balans ar 31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	1,892	(31)	4,063	5,924	(76)	4,855	10,703
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:							
Economi a Diwylliant	709	(138)	1,012	1,583	(9)	520	2,094
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	223	-	257	480	(82)	57	455
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	339	-	591	930	(505)	25	450
Rhaglen Cynnal a Chadw Tramffyrdd	153	-	200	353	-	-	353
TG / E-Lywodraeth	907	(1)	859	1,765	(375)	62	1,452
Adnoddau Dynol	171	(35)	97	233	(85)	93	241
Refeniw a Budd-daliadau	216	-	73	289	(15)	90	364
Archwilio Mewnol	63	-	-	63	-	6	69
Y Gyfraith a Llywodraethu	294	(1)	136	429	(25)	81	485
Gwasanaethau Eraill	183	(13)	54	224		286	510
Gwasanaethau Cymdeithasol	51	-	165	216	-	1,869	2,085
Gwasanaethau Addysg	45	-	302	347	(21)	210	536

	Balans ar 31 Mawrth 2020	Trosglwyddo Allan 2020/21	Trosglwyddo Mewn 2020/21	Balans ar 31 Mawrth 2021	Trosglwyddo Allan 2021/22	Trosglwyddo Mewn 2021/22	Balans ar 31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Cronfa Wrth Gefn Corfforaethol:</i>							
Cronfa Prentisiaethau	52	-	22	74	-	28	102
Cronfa wrth gefn Adfer y Gyllideb	-	-	1,467	1,467	-	1,659	3,126
Cronfa wrth gefn Dyfarniad Cyflog	-	(153)	1,051	898	(596)	2,242	2,544
Cronfa wrth gefn Trawsnewid Digidol	-	-	924	924	(43)	-	881
Cronfa wrth gefn Gostyngiad yn y Gyllideb	-	-	435	435	(435)	-	-
Cronfa wrth gefn y Rhaglen Adnewyddu	-	-	477	477	-	-	477
Cronfa wrth gefn Grantiau Busnes	-	-	200	200	-	-	200
Cronfa wrth gefn Lleihau Carbon	-	-	170	170	-	-	170
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	19	-	218	237	-	-	237
Gwaith Cynnal a Chadw yn ystod y Gaeaf	83	-	-	83	-	250	333
Arian Wrth Gefn Yswiriant	1,450	(211)	625	1,864	(431)	615	2,048
Tâl Unedol PFI	-	(38)	38	-	-	277	277
Diswyddo ac Ymddeol	-	-	-	-	-	-	-
Gwasanaeth Rheoli Argraffu	56	-	-	56	-	-	56
Cronfa Caledi	-	-	-	-	-	2,553	2,553
Cost Adbrynu Swyddfeydd Stryd Mostyn	-	-	-	-	(653)	-	(653)
Arall	198	(22)	283	459	(2)	108	565
Cronfa Grantiau wrth gefn a'i glustnodwyd	435	(295)	1,754	1,894	(1,650)	1,878	2,122
Cyfanswm y Gronfa wrth Gefn a'i glustnodwyd	7,540	(938)	15,472	22,074	(5,003)	17,764	34,835
Cyfanswm y Gronfa Cyfalaf Wrth Gefn	1,098	(2,844)	2,962	1,216	(912)	2,575	2,879

Mae'r tabl canlynol yn rhoi disgrifiad cryno o bwrpas y cronfeydd wrth gefn:

Cronfa Wrth Gefn	Disgrifiad
Cronfeydd Wrth Gefn y Gwasanaethau:	
Datblygu Cymunedol	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. Cymorth i Fusnesau, Adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol, Gwaith Adfer Llochesi Bysiau, incwm rhentu masnachol, a sawl risg ac ymrwymiad arall yn ymwneud â busnesau.
Y Dramffordd - Rhaglen Gynnal a Chadw	Cronfa wrth gefn a glustnodwyd i gefnogi rhaglen gynnal a chadw Tramffordd Fictoriaidd y Gogarth.
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. Cynllunio Rheoli Asedau, gwneud gwaith cynnal a chadw ar briffyrdd, cronfa wrth gefn yr Harbwr, a risgiau ac ymrwymadau eraill yn ymwneud â busnesau.
TG / E-Lywodraeth	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau ar draws yr awdurdod neu risgiau, e.e. Prynu Trwyddedau Meddalwedd, capasiti storio ar gyfer dyfeisiau personol a rennir, mudo ac uwchraddio Microsoft, uwchraddiadau diogelwch.
Adnoddau Dynol	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. cefnogaeth ar gyfer rheoli absenoldeb salwch, a phwysau ychwanegol ar allu AD.
Refeniw a Budd-daliadau	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. Cefnogaeth o ran colli cymhorthdal Budd-dal Tai, Meddalwedd a Chaledwedd y System Asesu Ariannol.
Archwilio Mewnol	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer risgiau'r gwasanaeth, e.e. Costau Ailstrwythuro, a buddsoddiadau mewn systemau Archwilio.
Y Gyfraith a Llywodraethu	Yn cynrychioli nifer o symiau a neilltuwyd ar gyfer risgiau ac ymrwymadau gwasanaethau e.e. cymorth cyfieithu, capasiti cyfreithiol a mentrau eraill hollbwysig i fusnes.
Gwasanaethau Eraill	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer risgiau eraill i wasanaethau, a risgiau difrifol i fusnes mewn gwasanaethau cefnogi eraill.
Theatrau - Atgyweirio ac Adnewyddu	Cronfa wrth gefn a glustnodwyd i gefnogi'r atgyweiriadau sy'n mynd rhagddynt, a'r rhaglen adnewyddu ar gyfer y Theatrau.
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. Rheoli Datblygu, Rheoli Adeiladau, a chefnogaeth statudol i iechyd y cyhoedd.
Gwasanaethau Cymdeithasol	Delir ar ran y cyfrif masnachu a'i bartneriaid ar gyfer y gwasanaeth Galw Gofal.
Gwasanaethau Addysg	Cynrychioli sawl swm a neilltuwyd ar gyfer prosiectau a glustnodwyd neu risgiau, e.e. cefnogaeth addysgol arbenigol, cynllun salwch ysgolion, a risgiau eraill a chefnogaeth fusnes ar gyfer dysgwyr.

Cronfeydd Wrth Gefn Corfforaethol:	
Cronfa Wrth Gefn Prentisiaethau	Cronfa wrth gefn a glustnodwyd i gefnogi cyflogi Prentisiaid Modern
Cronfa wrth gefn Adfer y Gyllideb	Crëwyd i gynorthwyo ariannu pwysau cyllidebol sy'n gysylltiedig â'r pandemig ar gyfer 2022/23 a gariwyd ymlaen o gynllun adfer y gyllideb ar gyfer 2021/2022.
Cronfa wrth gefn Dyfarniad Cyflog 2022/23	Cynorthwyo gyda'r pwysau tâl, pe bai dyfarniad cyflog yn 2022/2023 a chynnydd mewn Cyfraniadau.
Cronfa wrth gefn Trawsnewid Digidol	Cario ymlaen y grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2020/2021 i gefnogi TG a buddsoddiad digidol a oedd yn angenrheidiol o ganlyniad i'r pandemig.
Cronfa wrth gefn Gostyngiad yn y Gyllideb	Cario ymlaen falans y grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2020/2021 gan na fyddai gwasanaethau wedi llwyddo i leihau cyllidebau yn ystod 2021/2022 o ganlyniad i'r pandemig.
Cronfa wrth gefn y Rhaglen Adnewyddu	Cario ymlaen yr incwm ymgynghoriaeth / gweinyddu a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2020/2021 er mwyn rheoli'r grantiau i fusnesau. Mae'r gronfa wrth gefn wedi ei sefydlu i ariannu cynlluniau adfer y Rhaglen Adnewyddu a chynlluniau 'agor' nad ariennir gan grantiau yn 2022/2023.
Cronfa wrth gefn Grantiau Busnes	Diogelu'r Awdurdod pe bai Llywodraeth Cymru'n adfachu'r grantiau a dalwyd i fusnesau lleol yn ystod 2021/2022.
Cronfa wrth gefn Lleihau Carbon	Cefnogi amcan allweddol y Cyngor o leihau carbon, yn cynnwys pwyntiau gwefru trydan ar gyfer cerbydau.
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	Cefnogi risg costau ychwanegol am y gwasanaeth drwy dendro pellach, gofynion llwybrau peryglus, darpariaethau ychwanegol ar gyfer cleientiaid diamddiffyn, a gofynion sy'n gysylltiedig â'r pandemig.
Cynnal a chadw yn y gaeaf	Cefnogi graeanu posibl a gwariant oherwydd tywydd gwael.
Cronfeydd Yswiriant	Ariannu unrhyw rwymedigaethau yswiriant yn y dyfodol a hawliadau gwybyddus sy'n mynd y tu hwnt i ddarpariaethau cyllidebol, a gormodeddau a ysgwyddir gan wasanaethau ac ysgolion.
Cronfa Wrth Gefn Tâl Unedol PFI	Crëwyd er mwyn cyfrannu at ariannu taliadau Ffioedd Unedol y Cynllun Ariannu Preifat yn y dyfodol.
Gwasanaeth Rheoli Argraffu	Cynrychioli swm sydd wedi'i neilltuo i ariannu swydd dros dro.
Cronfa Caledi	I gefnogi'r Awdurdod yn ystod 2022/23, gyda cholled Cronfa Galedi LIC.
Cost Adbrynu Swydfeydd Stryd Mostyn	Cronfa negyddol i'w hadfer o arbedion cyllidebol dros yr ychydig flynyddoedd nesaf
Arall	Bodloni amrywiaeth o ymrwymadau a risgiau eraill, a chronfeydd wrth gefn y gwasanaeth a ddefnyddir ar gyfer gostyngiadau cyllidebol yn 2022/2023.
Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau wedi'u Clustnodi	Cynrychioli incwm o grantiau Llywodraeth a neilltuwyd i'w defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau penodol yn unol ag amodau'r grant.

12. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Symudiadau yn 2021/22:	Tiroedd ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu Hadeiladu £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2021	393,731	41,951	7,075	1,310	4,661	448,728	71,464
Ychwanegiadau	3,719	5,210	883	-	5,960	15,772	669
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	9,762			15		9,777	
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	3,006			(105)		2,901	
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu		(3,998)				(3,998)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	1,899				(2,020)	(121)	
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	(17,977)					(17,977)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(57)					(57)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Eiddo Buddsoddiad	133					133	
Ar 31 Mawrth 2022	394,216	43,163	7,958	1,220	8,601	455,158	72,133
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd							
Ar 1 Ebrill 2021	(14,359)	(23,262)	(5,227)	-	-	(42,848)	(7,883)
Ffi Dibrisiad	(9,357)	(4,689)	(217)			(14,263)	(1,628)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad						-	-
Colledion Amhariad/ (Gwrthroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(3,699)					(3,699)	-
Colledion Amhariad a gydnabuwyd yn y Gronfa Adbrisiad Wrth Gefn	(2,227)					(2,227)	(669)
Dibrisiant Cronedig ac Amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	17,977					17,977	-
Dadgydnabod - gwaredu		3,984				3,984	-
Ar 31 Mawrth 2022	(11,665)	(23,967)	(5,444)	-	-	(41,076)	(10,180)
Gwerth Llyfr Net							
ar 31 Mawrth 2022	382,551	19,196	2,514	1,220	8,601	414,082	61,953
ar 31 Mawrth 2021	379,372	18,689	1,848	1,310	4,661	405,880	63,581

Symudiadau yn 2020/21:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2020	384,503	40,064	6,888	930	4,529	436,914	71,464
Ychwanegiadau	5,995	5,227	187		2,664	14,073	674
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	1,962			35		1,997	(674)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau				(16)		(16)	
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu		(3,354)				(3,354)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	2,489	14			(2,532)	(29)	
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	(1)					(1)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio i/(o) Tiroedd ac Adeiladau	(646)			646		-	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Asedau Dros Ben						-	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(492)			(410)		(902)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Eiddo Buddsoddiad	(79)			125		46	
Ar 31 Mawrth 2021	393,731	41,951	7,075	1,310	4,661	448,728	71,464
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd							
Ar 1 Ebrill 2020	(15)	(22,422)	(4,972)	-	-	(27,409)	(6,255)
Ffi Dibrisiad	(9,107)	(4,194)	(255)			(13,556)	(1,628)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad						-	-
Colledion Amhariad/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(5,238)					(5,238)	-
Colledion Amhariad a gydnabuwyd yn y Gronfa Adbrisiad Wrth Gefn						-	-
Dibrisiant Cronedig ac Amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	1					1	-
Dadgydnabod - gwaredu		3,354				3,354	-
Symudiadau arall						-	
Ar 31 Mawrth 2021	(14,359)	(23,262)	(5,227)	-	-	(42,848)	(7,883)
Gwerth Llyfr Net							
ar 31 Mawrth 2021	379,372	18,689	1,848	1,310	4,661	405,880	63,581
ar 31 Mawrth 2020	384,488	17,642	1,916	930	4,529	409,505	65,209

Mae prisiadau asedau'r Cyngor yn seiliedig ar ganllawiau gan RICS Red Book Global. Dylid rhoi llai o sicrwydd a chymryd mwy o ofal gyda'n prisiad nag arfer. Yn ystod y flwyddyn bu symudiadau sylweddol mewn costau adeiladu, gan effeithio ar werth cario asedau. Mae mynegeiad wedi'i gymhwyso i brisiadau asedau presennol i sicrhau nad yw'r Cyfrifon wedi'u camddatgan yn sylweddol ar 31 Mawrth 2022. Mae'r ymarfer hwn wedi'i gynnal ar gyfer asedau Cost Amnewid Dibrisiedig y Cyngor gan ddefnyddio data a gafwyd o'r Gwasanaeth Gwybodaeth Costau Adeiladu.

Yn unol â'r Rhyddhad Dros Dro a gynigir gan y Diweddariad i'r Cod ar asedau isadeiledd, nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgelu cost gros a dibrisiad cronedig ar gyfer asedau isadeiledd oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fyddai hyn yn cynrychioli'r sefyllfa asedau yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Mae'r awdurdod wedi dewis peidio â datgelu'r wybodaeth hon gan fod yr arferion yr adroddwyd amdanynt yn flaenorol a'r diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu nad yw cost gros a dibrisiad cronedig yn cael eu mesur yn gywir, ac ni fyddent yn darparu sail ar gyfer defnyddwyr y datganiadau ariannol i wneud penderfyniadau economaidd neu benderfyniadau eraill yn ymwneud ag asedau isadeiledd.

Mae'r awdurdod wedi penderfynu yn unol â Rheoliad 24L Cymru Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 (fel y'i diwygiwyd) fod y symiau cario i'w dadgydnabod, ar gyfer asedau seilwaith pan fo yna wariant yn ei le, yn ddim

	2020/21 £000	2021/22 £000
Gwerth Llyfr Net ar 1 Ebrill	86,610	91,358
Ychwanegiadau	11,151	24,727
Dadgydnabod	-	-
Dibrisiad	(6,412)	(6,728)
Amhariad	-	-
Symudiadau eraill	9	-
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth	91,358	109,357

	2020/21 £000	2021/22 £000
Asedau isadeiledd	91,358	109,357
Asedau Cyfarpar Diogelu Personol eraill	405,880	401,314
Cyfanswm asedau Cyfarpar Diogelu Personol	497,238	510,671

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2022, mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundebau ar gyfer adeiladu neu wneud gwelliannau i Eiddo, Cyfarpar ac Offer yn 2022/23 a blynyddoedd sydd i ddod ac wedi cyllidebu y bydd yn costio £4.188m. Roedd ymrwymadau tebyg ar 31 Mawrth 2021 yn £15.998m. Gweithredwyd de minimis o £50,000 i ymrwymadau cyfalaf. Y prif ymrwymadau yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Cronfa'r Cyngor	Cost wedi'i Contractio i'r Dyfodol £'000
Toiledau Cyhoeddus Gwydyr	166
Bron y Nant	2,804
Darpariaeth BC Ysgol Feithrin Glan Conwy	281
Canolbwynt Dysgu Cymunedol Pencae	90
Eryl Wen	211
Palmentydd Mostyn Street	57
Gwaith Brys Llanfairfechan	124
Mynedfa Tir Prince	250
Cymorth Teulu a Gofal Plant	89
Gwasanaeth Economi a Diwylliant	61
Addysg	122
Hamdden	125
Cerbydau (ERF)	3,244
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	277
Cyfanswm	7,901

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbrisio bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisio tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Ail-brisiwyd yr asedau ar 31 Mawrth 2020. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Dros Ben eu hailbrisio bob blwyddyn, caiff asedau eraill eu prisio ar eu cost hanesyddol.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Tydi'r Cyngor ddim yn cynnwys eiddo, cyfarpar ac offer ysgol yn ei Fantolen lle nad yw'n eiddo ar neu heb reolaeth sylweddol o fuddion economaidd yr asedau hynny. Mae hynny'n golygu bod eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion a Reolir yn Wirfoddol ac a Gynorthwyr yn Wirfoddol ddim yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor, lle mae eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion cymunedol ac ysgolion sefydledig ar y llaw arall yn cael eu cydnabod ar y Fantolen. Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer yr holl ysgolion wedi'u cynnwys yn y Cl&ES ac mae unrhyw adnoddau heb eu gwario yn cael eu cadw gan yr ysgol ac yn cael eu cynnwys o fewn y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ar Fantolen y Cyngor.

13. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2021/22 £000	2020/21 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad Expenditure on Investment Property	674 (2)	875 (77)
Enilliad/(Colled) Net	672	798

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	16,318	12,141
Ychwanegiadau		
▪ Pryniannau	-	-
▪ Adeiladu	-	-
▪ Gwariant Dilynol	-	-
Gwaredu	(107)	-
Enillion/(colledion) o addasiadau gwerth teg net	280	4,223
Trosglwyddiadau:		
▪ (to)/from surplus assets	-	(125)
▪ (o)/i Eiddo, Offer a Chyfarpar	(132)	79
▪ (o)/i Asedau a Ddelir I'w Gwerthu	-	-
Colledion Amhariad	-	-
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	16,359	16,318

14. Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	1,580	1,428
Asedau newydd eu nodi fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	65	491
▪ Asedau anniriaethol	-	-
▪ Asedau Dros Ben	-	410
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Colledion Ailbrisiad	(25)	(839)
Enillion Ailbrisiad	-	90
Colledion Amhariad	-	-
Asedau wedi ei dadgategoreiddio fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	(8)	-
▪ Asedau anniriaethol	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Asedau a Werthwyd	(600)	-
Trosglwyddiadau o Amhresennol i'r Presennol	-	-
Ychwanegiadau		
Balans ar ôl ar ddiwedd y flwyddyn	1,012	1,580

15. Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn cyfrifo am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan anhepgor o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd yn yr Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd.

Rhoddir oes ddefnyddiol gyfyngedig i feddalwedd, wedi ei seilio ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod. Mae'r oes ddefnyddiol a briodolir i'r switiau meddalwedd mawr a ddefnyddir gan yr Awdurdod rhwng 1 a 7 mlynedd.

Mae'r symudiad yn y balansau Asedau Anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2021/22		2020/21
	£'000		£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	3,064		3,047
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(2,608)		(2,417)
Swm a gariwyd net ar ddechrau'r flwyddyn	456		630
Ychwanegiadau			
▪ Pryniannau	28		17
▪ Trosglwyddiad o Asedau heb eu Cwblhau	-		-
Amorteiddiad am y cyfnod	(142)		(191)
Swm a gariwyd net ar ddiwedd y flwyddyn	342		456
Yn cynnwys:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	3,092		3,064
▪ Amorteiddiad a Gronwyd	(2,750)		(2,608)
	342		456

Nid oes unrhyw asedau anghyfyrrdadwy wedi'u cynhyrchu'n fewnol

16. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy			8,193	8,187
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau			19,950	6,320
Cyfatebion Arian – buddsoddiadau ysgolion sefydledig			255	233
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	2,227	1,931	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	2,227	1,931	28,398	14,740
Dyledwyr				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	5,400	5,260	-	-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract			61,549	51,144
Cyfanswm Dyledwyr	5,400	5,260	61,549	51,144
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost a amorteddwyd	116,422	116,157	65,565	65,486
Cyfanswm Benthyciadau	116,422	116,157	65,565	65,486
Benthyca Eraill				
Rhwymedigaethau PFI a phrydlesi ariannol	44,317	46,949	2,632	2,441
Cyfanswm Benthyca Eraill	44,317	46,949	2,632	2,441
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	2,371	2,974	44,087	32,076
Cyfanswm Credydwyr	2,371	2,974	44,087	32,076

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Mae natur a maint y risgiau sy'n deillio o'r offerynnau ariannol wedi'u hamlygu yn Nodyn 43.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	8,193	8,187
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	19,950	6,320
Cyfatebion Arian – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	255	233
Croniadau	(8)	(2)
Buddsoddiadau	28,390	14,738

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Benthyciad Tymor Hir	116,422	116,157
Rhwymedigaethau Ariannol:Benthyciad Tymor Byr	65,565	65,486
	181,987	181,643
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(749)	(753)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(178)	(173)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	(146)	(147)
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	685	689
Addasu benthyciad IFRS9	144	144
Cofnod cyfrifeg benthyciad meddal	330	206
Dyled sy'n weddill	182,073	181,609

Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion

	2021/22				2020/21			
	Rhwymedigaethau Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm	Rhwymedigaethau Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Costau llog	5,946	-	-	5,946	6,131	-	-	6,131
Colledion ar ddatgydnabod	-	-	-	-	-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion amhariad	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau ffioedd	58	-	-	58	47	-	-	47
Cyfanswm gwaraint mewn Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	6,004	-	-	6,004	6,178	-	-	6,178
Incwm Llog	-	(31)	-	(31)	-	(77)	-	(77)
Incwm Llog a gronnyd ar asedau ariannol a amhariad	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg	-	129	295	424	-	108	114	222
Enillion ar Ddadgydnabyddiaeth	-	-	-	-	-	-	-	-
Incwm Ffi	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	98	295	393	-	31	114	145
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	6,004	98	295	6,397	6,178	31	114	6,323

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2022 o 2.08% i 2.87% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 2.10% i 2.65% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthycia newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydnyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.
- Yn 2021/22 defnyddiwyd y Gyfradd Trosglwyddo yn unol ag IFRS13.

Mae gwerth teg yr hierarchaeth wedi'i rannu'n dri lefel ar gyfer technegau mewnbynnu a phrisio er mwyn mesur gwerth teg:

Lefel 1 – gwerth teg o ddyfynbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath neu ddyledion, h.y. prisiau bond.

Lefel 2 – gwerth teg wedi'i gyfrifo o fewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled, h.y. cyfraddau llog neu fuddsoddiad am offer tebyg

Lefel 3 – gwerth teg yn cael ei benderfynu gan ddefnyddio mewnbynnau anweledig, h.y. data heb fod ar y farchnad fel rhagolygon llif arian neu amcangyfrif o deilyngdod credyd

Mae'r benthyciadau PWLB a'r LOBO a benthyciadau hir dymor eraill yn cael eu cyfrifo trwy ddefnyddio mewnbynnau Lefel 2.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2021	
	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000
Benthyciadau Tymor Byr	65,565	65,565	65,486	65,486
Benthyciadau Tymor Hir	116,422	176,758	116,157	202,972
Credydwyr Tymor Byr	46,719	46,719	34,518	34,518
Dyledion Hirdymor Eraill	46,688	49,786	49,922	60,218
Cyfanswm	275,394	338,828	266,083	363,194
	31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2021	
	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000
Buddsoddiadau Tymor Byr	8,193	8,193	8,187	8,187
Dyledwyr Tymor Byr	61,550	61,550	51,144	51,144
Credydwyr Hirdymor	5,400	5,400	5,260	5,260
Cyfanswm	75,143	75,143	64,591	64,591

Mae gwerthoedd teg benthycia hirdymor a dyledion hirdymor wedi cael eu haddasu gan yr elfennau a gynhwysir yn y ffigyrau benthycia byrdymor a chredydwyr byrdymor.

17. Dyledwyr

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Masnach	58,137	49,490
Eraill	4,155	3,453
Rhagdaliadau	2,611	1,087
Cyfanswm	64,903	54,030
Colled credyd disgwylidig	(3,353)	(2,886)
Dyledwyr Net	61,550	51,144

Mae polisi dileu y Cyngor wedi'i amlinellu yn Rheoliadau Ariannol y Cyngor.

18. Arian parod a chyfwerth arian

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	3,832	1,840
Cyfrifon Cyfredol Banc	(671)	200
Adneuron tymor byr	19,950	6,320
Adneuron tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	255	233
Cyfanswm Arian Parod a Chyfwerth Arian	23,365	8,593

19. Credydwyr

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Masnach	42,992	30,771
Eraill	3,727	3,747
Credydwyr Net	46,719	34,518

Mae'r dadansoddiad uchod yn cynnwys derbynebaw o flaen llaw o £16.774m yn bennaf yn cynnwys Grantiau Llywodraeth Cymru o £12,903m, trethiant lleol o £0.974m ac incwm sioeau theatr o £1.552m.

20. Darpariaethau

	Darpariaethau Yswiriant	Darpariaeth Cyflog Cyfartal ac Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol	Darpariaethau Eraill	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill 2020	752	112	57	921
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2020/21	182	94	-	276
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2020/21	(291)	(49)	-	(340)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2020/21	(24)	(22)	(23)	(69)
Balans ar 31 Mawrth 2021	619	135	34	788
Ddim yn gyfredol	-	-	-	-
Cyfredol	619	135	34	788

Balans ar 1 Ebrill 2021	619	135	34	788
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2021/22	420	79	756	1,255
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2021/22	(160)	(65)	-	(225)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2021/22	(23)	(30)		(53)
Balans ar 31 Mawrth 2022	856	119	790	1,765
Ddim yn gyfredol	-	-	-	-
Cyfredol	856	119	790	1,765

Darpariaethau Yswiriant – Municipal Mutual Insurance (MMI)

Peidiodd MMI â darparu yswiriant busnes ar 30/09/1992. Er mwyn cyflawni yn ddiddyled, lluniwyd trefniant gan y credydwyr o dan adran 425 Deddf Cwmnïau 1985 (adran 899 o Ddeddf Cwmnïau 2006 yn awr). Dechreuwyd y cynllun ar 13/11/2012 ac fe dalwyd ardoll sy'n 15% o werth yr hawliadau yn erbyn cyn-gynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn a Chynghorau Clwyd a Gwynedd i'r swm o £0.363m.

Ar ddiwedd 2015/2016 cyhoeddodd MMI (yn unol â'r trefniant) ail ardoll, yn gyfystyr â 10% o daliadau hawliad, a gwnaed taliad pellach o £0.262m ar ddechrau 2016/17. Mae hyn yn golygu cyfanswm o ardoll o 25% ac fe dalwyd cyfanswm o £0.625m.

Nid yw hawliadau newydd a dderbyniwyd ers cychwyn y cynllun wedi'u cynnwys yn y swm sy'n destun i'r ardoll, ond maent yn cael eu trin gan yr awdurdod dilynol perthnasol. Ar hyn o bryd mae 75% o gost y ceisiadau hyn yn cael ei ad-dalu gan MMI (yn y cynllun trefniadau). Yn seiliedig ar yr hawliadau sy'n weddill ar 31/03/2022, cedwir swm o £90,000 mewn darpariaeth i ddiwallu'r ddyled hon.

Darpariaethau Yswiriant – Chartis a Zurich Municipal (ZM)

Mae mwyafrif yr hawliadau yswiriant am ddifrod materol neu niwed personol yn ansylweddol yn unigol. Gwneir darpariaeth, fodd bynnag yn seiliedig ar y gwerth a roddir gan yr yswiriwr ar hawliadau unigol, pan dybir y bydd dyled yn atodol.

Rhagwelir, o'r holl hawliadau sy'n weddill ar 31/03/2022, bydd yr Awdurdod yn talu oddeutu £0.766m drwy daliadau dros ben ar y polisi.

Darpariaeth Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol

Costau lawndal a Chynharwch i'w talu i'r Gronfa Bensiwn mewn perthynas â staff yn ymddeol yn gynnar. Y balans ar 31/3/2022 yw £0.119m (£0.135m 31/3/2021) yr amcangyfrifir a gaiff ei setlo yn 2022/23 ac, mae £79,000 ohono'n cael ei gynnwys fel cyfraniad i'r ddarpariaeth yng nghyfrifon 2021/22.

Darpariaethau Arall

Mae'r darpariaethau eraill yn dod i gyfanswm o £0.790m.

21. Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn yr Awdurdod i'w gweld yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn a Nodyn 11.

22. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	129,402	125,564
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	2,227	1,931
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	185,938	166,998
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(325)	(484)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(164,383)	(253,546)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	1,483	1,594
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(3,489)	(3,363)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	150,853	38,694

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2020/21 £'000	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2021/22 £'000
127,394	Balans ar 1 Ebrill	125,564
3,134	Ailbrisiant i fyny asedau	9,777
(1,549)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar yr Arian dros Ben/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(2,252)
1,585	Gweddill neu ddiffyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio i'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	7,525
(3,415)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(3,573)
0	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(114)
(3,415)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(3,687)
125,564	Balans ar 31 Mawrth	129,402

Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Mae'r Gronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau nad ydynt gyda thaliadau sefydlog neu rai y gellir eu penderfynu. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo fuddsoddiadau gydag enillion cronnus yn cael eu:

- hailbriso i lawr neu yr amharir arnynt a cholli'r enillion
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

2020/21 £'000	Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	2021/22 £'000
1,817	Balans ar 1 Ebrill	1,931
	Adbrisiad ar i lawr ar fuddsoddiadau	
114	Ailbrisiant i fyny o fuddsoddiadau na chodwyd ar yr Arian dros Ben/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	296
	Enillion cronnus ar asedau a werthir ac asedau sy'n aeddfedu a ysgrifennir allan i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Incwm Buddsoddiad Arall	
1,931	Balans ar 31 Mawrth	2,227

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol). Credydir y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 10 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

2020/21	Cyfrif Newid Cyfalaf	2021/22
£'000		£'000
157,837	Balans ar 1 Ebrill	166,998
	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(19,967)	▪ Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	(20,991)
(5,679)	▪ Enillion / (colledion) ailbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(798)
90	▪ Enillion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	-
(191)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyfyrdadwy	(142)
115	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	49
-	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(720)
3	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	127
391	▪ Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat	-
-	▪ Addasiad grant y flwyddyn flaenorol	139
(25,238)		(22,336)
3,415	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	3,687
(21,823)	Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(18,649)
	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
9	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	4
	▪ Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyledion	-
18,717	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	30,723
	▪ Y defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	-
6,748	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	6,387
1,289	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	195
4,940		18,660
4,221	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	280
166,998	Balans ar 31 Mawrth	185,938

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo'r incwm a threuliau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol penodol ac i gynnal colledion neu gael budd o enillion fesul darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli'r premiymau a delir wrth adbrynu benthyciadau yn gynnar. Mae'r premiymau'n cael eu debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan eir i gostau â nhw, neu pan y cânt eu hennill, ond maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Dros amser, caiff y gost hon ei phostio'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar y Dreth Gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor heb ei dreulio a oedd ar ôl ar y benthyciadau pan gawsant eu hadbrynu.

2020/21 £'000	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	2021/22 £'000
(621)	Balans ar 1 Ebrill	(484)
29	Cyfran o'r premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd mewn blynyddoedd ariannol blaenorol ac sydd i'w codi yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	29
108	Swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	130
(484)	Balans ar 31 Mawrth	(325)

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorfennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2020/21 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2021/22 £'000
(176,674)	Balans ar 1 Ebrill	(253,546)
(63,389)	Enillion neu (golledion) actiwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	117,196
(28,886)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Arian dros Ben neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(43,779)
15,403	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	15,746
(253,546)	Balans ar 31 Mawrth	(164,383)

Mae'r ffigyrau uchod ar gyfer 2021/22 yn cynnwys ffigwr yn ymwneud â Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, tra bod Nodyn 39 yn adlewyrchu Cynlluniau Pensiwn Gwynedd a Chlwyd yn unig.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2020/21 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2021/22 £'000
1,713	Balans ar 1 Ebrill	1,594
(69)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a gredydir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(61)
(50)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(50)
1,594	Balans ar 31 Mawrth	(1,483)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31^{ain} Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2020/21 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	2021/22 £'000
(3,149)	Balans ar 1 Ebrill	(3,363)
3,149	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	3,363
(3,363)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(3,489)
(214)	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(216)
(3,363)	Balans ar 31 Mawrth	(3,489)

23. Datganiad Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(19,967)	Dibrisiad Asedau Anghyfredol	(20,990)
(191)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anniriaethol	(142)
(13,482)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(28,033)
(795)	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(467)
134	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	(976)
-	Swm cario Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anghyfyrdadwy a werthwyd	(720)
(977)	Amhariad ac ailbrisiadau	(518)
2,301	Symudiad anariannol arall	(6,213)
(160)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	(37)
8,071	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	7,785
(10,811)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(9,474)
(35,877)	Symudiadau anariannol net	(59,785)

Mae'r llif arian ar gyfer Gweithgareddau Gweithredol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(162)	Llog a dderbyniwyd	(112)
8,106	Llog a dalwyd	7,791

24. Datganiad Llif Arian - Addasiadau ar gyfer eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y swm net (arian dros ben) neu'r diffyg ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac yn ariannu gweithgareddau

2020/21 £'000		2021/22 £'000
25	Elw o werthu asedau anghyfredol	1,346
19,585	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i incwm a gwariant	32,159
116	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	49
-	Rhwymedigaeth prydles ariannol	-
19,726	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	33,554

25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2020/21 £'000		2021/22 £'000
28,281	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	40,574
341,506	Pryniant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	363,818
(25)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	
(342,499)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(1,346)
(24,105)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(363,812)
3,158	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	(11,084)

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(122,504)	Derbyniadau arian o fenthycyca tymor-byr a thymor-hir	(104,886)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
2,308	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	2,443
137,908	Ad-dalu benthyciadau tymor-byr a thymor-hir	104,420
1,607	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	3,228
19,319	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	5,205

27. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru.

Mae'r chwe chyngror yng Ngogledd Cymru yn gweithredu fel asiantwyr Llywodraeth Cymru gan ddarparu benthyciadau ailgylchadwy dan y Cynllun Troi Tai yn Gartrefi (Cyfran 1), i atgyweirio eiddo sydd wedi bod yn wag ers amser hir, gyda'r nod o ddod â nhw yn ôl i ddefnydd. Ni wnaeth y Cyngor dderbyn unrhyw beth yn 2021/22 (dim yn 2020/21) gan Lywodraeth Cymru, a ni dalwyd unrhyw beth i Lywodraeth Cymru yn 2021/22 mewn perthynas â benthyciadau a ad-dalwyd (dim yn 2020/21).

Yn ystod 2014/15 cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddau gynllun benthyciad newydd ar gyfer adfywio - Benthyciadau Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi (Haen 2). Yn wahanol i'r cynllun Cyfran 1 uchod, mae'r cyllid yn ad-daladwy i Lywodraeth Cymru mewn 13 i 15 mlynedd. Derbyniodd y Cyngor £444,000 ar gyfer Benthyciadau Gwella Cartrefi a £444,000 ar gyfer Troi Tai'n Gartrefi (Haen 2), cyfanswm o £888,000, yn ystod y blynyddoedd ariannol 2014/15 a 2015/16. Cyhoeddwyd dim benthyciadau gwella cartrefi yn 2021/22 (dim yn 2020/21).

Dosbarthwyd £35,000 o'r Benthyciadau Troi Tai yn Gartrefi (Cyfran 2) yn 2021/22 (£112,000 yn 2020/21).

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Cefnffyrdd	5,891	5,470
Benthyciadau Gwella Cartref	-	-
Troi Tai'n Gartrefi (Haen 1)	174	88
Troi Tai'n Gartrefi (Haen 2)	35	112
Cyfanswm	6,100	5,670

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi pecyn o fesurau i gynorthwyo pobl gyda'r argyfwng costau byw. Mae'r pecyn yn cynnwys £5.832m i ddarparu £150 o daliadau costau byw i gartrefi cymwys (y prif gynllun) a £1.154m i ddarparu taliadau cymorth dewisol ar gyfer pwrpasau eraill sy'n ymwneud â chostau byw. Bwriad y cynlluniau yw i roi cymorth uniongyrchol tra mae Cymru yn adfer o'r pandemig ac i gynorthwyo cartrefi i ymdrin ag effaith cynnydd mewn costau egni a chostau eraill.

Oherwydd effaith pandemig COVID-19 ar yr angen am wasanaethau a chefnogaeth ychwanegol ar gyfer unigolion a busnesau, sicrhodd Llywodraeth Cymru fod nifer fawr o grantiau newydd a chefnogaeth ariannol ar gael. Mae'r Cyngor wedi gweinyddu nifer o'r grantiau a ganlyn yn ystod y flwyddyn ar ran Llywodraeth Cymru:

	Grantiau Busnes £'000	Grantiau gweithwyr llawrydd (diwylliannol) £'000	Cymorth Tanwydd Gaeaf £'000	Cynlluniau Gweithwyr Gofal Cymdeithasol £'000	Taliad Chwyddo Tâl Salwch Statudol £'000	Taliadau Hunanynysu £'000
Gweddill dyledus gan/(i) Lywodraeth Cymru ar 1 Ebrill	- 297	-	-	1	57	23
Taliadau a wnaed gan y Cyngor	4,078	53	1,092	3,301	2,170	111
Grantiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru	- 6,832	- 53	- 1,092	- 3,422	- 2,010	- 97
Gweddill dyledus gan/(i) Lywodraeth Cymru ar 31 Mawrth	- 3,051	-	-	122	217	37

Grantiau Busnes – Grantiau i fusnesau yn ystod y cyfnod clo cyntaf, y cyfnod clo lleol (cyfnod atal byr) a gwahanol gyfyngiadau.

Grantiau Llawrydd (Diwylliannol) – Taliadau i weithwyr llawrydd yn y sector diwylliannol.

Cynlluniau i Weithwyr Gofal Cymdeithasol – Taliad bonws ar gyfer gweithwyr gofal unigol

Adenillwyd y canlynol gan LIC trwy grant Cronfa Galedi Covid:

Cymorth Tanwydd Gaeaf - Taliadau i aelwydydd ym Mandiau A i D.

Ychwanegiad Tâl Salwch Statudol - ychwanegiad hyd at gyflog llawn pan nad yw gweithwyr ond yn derbyn tâl salwch statudol pan maent yn sâl o'r gwaith oherwydd Covid neu'n gorfod hunan-ynysu fel mesur i reoli haint.

Taliadau Hunan-ynysu – £500 i unigolion cymwys sy'n gorfod hunan-ynysu.

28. Cyllideb Gyfun

Cyllidebau Cyfun ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol

O dan reoliad 19(1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllideb gyfun rhwng awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr o ran darparu llety mewn cartref gofal i bobl hŷn. Daeth y trefniant i rym ar 1^{af} Ebrill 2019. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gweithredu fel awdurdod cynnal yn ystod tymor cyntaf y cytundeb (2019/20 hyd 2021/22). Mae'r taliadau ar gyfer CBS Conwy yn unig wedi eu cynnwys yn llinell Gwasanaethau Cymdeithasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer trefniadau'r gyllideb gyfun yn y flwyddyn yn diweddu 31^{ain} Mawrth 2022 fel a ganlyn; mae cyfraniadau Ch4 wedi eu cynnwys er gwybodaeth yn unig ac nid ydynt wedi dod o gyfrifon pob partner. Yn ôl y Trefniadau Partneriaeth, bydd y taliadau hyn yn ddyledus yn ystod 22/23:

	2021/22 £000's
	Cartrefi Gofal ar gyfer Pobl Hŷn
Gwariant	
Costau Cartrefi Gofal	98,982
Cyfanswm Gwariant	98,982
Cyllid	
Cyngor Sir Ddinbych	(9,340)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(14,221)
Cyngor Sir y Fflint	(10,095)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(15,317)
Cyngor Gwynedd	(9,143)
Cyngor Sir Ynys Môn	(5,209)
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(35,657)
Cyfanswm Cyllid	(98,982)
(Gwarged) / Diffyg wedi ei drosglwyddo i Gronfa wrth gefn	0

29. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2021/22 £000	2020/21 £000
Cyflog Sylfaenol	842	825
Cyflog Uwch	270	264
Treuliau	0	1
Cyfanswm	1,112	1,090

30. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

Teitl y Swydd	Cyflog	Cyfanswm tâl ac eithrio Taliadau Pensiwn	Cyfraniadau Pensiwn Gweithiwr	Cyfanswm Tâl
	£	£	£	£
Prif Weithredwr	124,791	124,791	24,709	149,500
Prif Weithredwr	129,195	129,195	25,581	154,776
Cyfarwyddwr Strategol (Economi a Safle)	100,613	100,613	18,803	119,416
Cyfarwyddwr Strategol (Economi a Safle)	105,186	105,186	19,248	124,434
Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	100,613	100,613	19,921	120,534
Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	105,921	105,921	20,972	126,893
Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	91,542	91,542	18,125	109,667
Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	35,062	35,062	6,942	42,004
Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Adnoddau)	77,941	77,941	15,432	93,373
Cyn-Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	58,735	58,735	11,630	70,365
Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	12,115	12,115	2,399	14,513
Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	66,724	66,724	13,211	79,935
Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	75,238	75,238	14,897	90,135
Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	86,902	86,902	17,353	104,255
Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	88,206	88,206	17,465	105,671

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150,000.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â Swyddi'r Swyddog Canlyniadau a'r Dirprwy Swyddog Canlyniadau mewn etholiadau. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr.

Mae'r ffigyrau ar gyfer Cyfarwyddwr Strategol (Cyllid ac Effeithlonrwydd) a chyn-Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yn adlewyrchu trefniadau ymddeoliad hyblyg ar gyfer rhan o 2020/21.

Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Strategol (Cyllid ac Effeithlonrwydd) ar 31/07/21 a dechreuodd y Cyfarwyddwr Strategol (Cyllid ac Adnoddau) ar 18/6/21.

Mae swydd Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai yn parhau i fodoli ond nid oes angen ei ddatgelu yma mwyach.

Mae'r tabl uchod yn seiliedig ar dâl trethadwy, ond mae'r tabl isod yn net o brynu gwyliau blynyddol ychwanegol, benthyciadau ceir, a chynlluniau aberthu cyflog.

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):-

Band	2021/22 Nifer yn		2020/21 Nifer yn	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	6	24	4	12
£65,000 - £69,999	3	8	5	4
£70,000 - £74,999	1	5	0	2
£75,000 - £79,999	3	1	2	1
£80,000 - £84,999	0	2	0	1
£85,000 - £89,999	3	0	3	0
£90,000 - £94,999	0	0	0	1
£95,000 - £99,999	0	1	0	0
£100,000 - £104,999	0	1	1	2
£105,000 - £109,999	0	0	0	0
£110,000 - £114,999	0	0	0	0

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Weithredwr a phwynt graddfa canolrif staff y Cyngor:

	2021/22	2020/21
	Pwynt ar y Raddfa	Pwynt ar y Raddfa
Prif Weithredwr	£129,195	£124,791
Canolrif	£21,633	£21,685
Cymhareb	5.97	5.75

Buddiannau Terfynu

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band Cost y Pecyn Ymadael (gan gynnwys Taliadau Arbennig)	Nifer y Diswyddiadau Gorfodol		Nifer yr Ymadawiadau eraill y Cytunwyd amynt		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael ym mhob Band	
	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21
							£	£
£0 - £19,999	4	6	9	9	13	15	50,653	81,811
£20,000 - £39,999	-	-	2	1	2	1	69,587	24,266
£40,000 - £59,999	1	-	-	-	1	-	57,370	-
£60,000 - £79,999	-	1	-	2	-	3	-	202,301
£80,000 - £99,999	-	-	1	-	1	-	90,753	-
£100,000 - £149,999	-	1	-	1	-	2	-	254,112
Total	5	8	12	13	17	21	268,363	562,490

31. Costau Archwilio Allanol

Aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilyr allanol yr Awdurdod:

Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwilio datganiadau ariannol.	202	195
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas â gwaith archwilio Perfformiad.	103	99
Ffioedd yn daladwy ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn.	50	35
	355	329

32. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2021/22:

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	129,350	123,825
<i>Is-Gyfanswm</i>	129,350	123,825
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	5,799	3,029
Menter Adfywio Dargedig	442	526
Yr ymateb i Covid	623	447
Grantiau Gwastraff	-	4,422
Grant Ysgolion yr 21 Ganrif	593	268
Grantiau Addysg	3,146	3,041
Cynlluniau Lleddfu Llifogydd	1,622	1,997
Grant Amgylcheddol a Datblygu Cynaliadwy	-	-
Ardal Adfywio Strategol a Thargedig	-	-
Amddiffyniad Arfordirol Glan y Môr Bae Colwyn	920	2,191
Gratia Amddiffyn yr Arfordir	937	440
Grantiau Cludiant / Rhwydweithiau	13,988	614
Grant Ewropeaidd	-	1,257
Grant Gofal Integredig	1,638	620
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	2,380	465
Grantiau Amrywiol Eraill	71	267
<i>Is-Gyfanswm</i>	32,159	19,584
Cyfanswm	161,509	143,409

Credydwyd i Wasanaethau:		
Amrywiol grantiau cyfalaf (REFCUS)	2,390	2,403
Grant Cymorth Tai	8,645	6,572
Darpariaeth Ôl-16 mewn Ysgolion	5,954	5,105
Chwaraeon Ysgolion Uwchradd	211	192
Grantiau Addysgol Amrywiol	724	1,172
Ysgolion Sefydledig	-	61
Grant Amddifadedd Disgyblion	3,060	3,168
Grant Gwella Addysg	3,985	3,535
TRAC (Cronfa Gymdeithasol Ewropeaidd)	877	596
Grant Addysg Awdurdod Lleol	6,242	4,005
Grant Refeniw Ieuencid	417	237
AGP – Grant Budd-dal Tai	26,399	28,582
Grant Gweinyddu Treth y Cyngor	327	319
Treth y Cyngor – Costau Byw	959	-
Taliadau Disgresiwn at Gostau Tai	249	271
COVID 19 - Gwariant Ychwanegol	11,235	12,782
COVID 19 – Colled Incwm	4,517	9,706
Grant Gweinyddu Covid	142	814
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	-	592
Diffyg Treth y Cyngor	676	712
Arbedion Heb eu Gwireddu	-	924
Trawsnewid Digidol	-	924
Chwaraeon Cymru - CPALI	127	77
Prosiectau'r Loteri Fawr	196	81
Cynllun Atgyfeirio i Wneud Ymarfer Corff Cenedlaethol	147	153
Grantiau Gwledig LIC	98	234
Etifeddol a Chymunedau am Waith a Mwy	599	430
Teuluoedd yn Gyntaf	80	106
Grantiau Amrywiol	522	65
Cam 2 Tai COVID	-	319
Cronfa Gweithredu yn erbyn Camddefnyddio Sylweddau	298	250
Cynnal a Chadw Ffyrdd	-	505
Grant Cefnogi Gwasanaethau Bws	639	1,731
Prisiau Teithio Consesiynol	2,779	2,735
Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	299	292
Digartrefedd yr Ifanc	240	240
Trawsnewid	1,407	1,463
Cronfa Adfer	1,395	-
Pwysau Gofal Cymdeithasol	1,940	-
Hyrwyddo Annibyniaeth	388	-
Gwasanaeth Cyfiawnder yr Ifanc	384	333
Ariannu Hyblyg/Teuluoedd yn Gyntaf	1,326	1,154
Grant Gwasanaethau Cludiant	-	70
Cronfa Gofal Integredig	2,890	2,797
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	2,168	2,129
Gweithgareddau Lles	788	137
Gofal Nyrsio wedi'i Ariannu	-	-
Hyrwyddo Ymgysylltiad Cadarnhaol	251	327
Grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol	1,940	1,552
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	790	601
Grant PTGGGC Parc Adfer	1,118	-
Diogelu'r Arfordir	200	200
Grantiau Amgylcheddol	-	246
Grantiau Eraill	2,365	2,346
Cyfanswm	102,383	103,245

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o gyfraniadau nad ydynt eto wedi eu cydnabod fel incwm cyfalaf, gan fod amodau ynghlwm â nhw a all ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yng nghyswllt cyfalaf fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
	£'000	£'000
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		
Cytundebau Adran 106	2,544	2,372
Cyfanswm	2,544	2,372

33. Partïon Cysylltiedig

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'phartïon cysylltiedig'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb partïon cysylltiedig â thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praeseptau ac Ardollau

Mae manylion o braeseptau a gasglwyd ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau i gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion o'r ardollau hyn yn Nodyn 7, ac yn y tabl canlynol:

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	6,231	6,006
Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	15,576	14,734
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	314	286

Elusennau a Sefydliadau Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfa rwyddwyr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth a Swyddogion eraill i gyrff elusennol a gwirfoddol penodol. Nid yw Swyddogion eraill yn cael eu cynnwys yn y datgeliad o drafodion gyda phartïon cysylltiedig, gan nad ystyrir bod y Swyddogion hyn mewn safle i roi yr un lefel o ddylanwad o fewn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2021/22 talwyd cyfanswm o £295,211 (gan gynnwys credydwr diwedd y flwyddyn o £12,656) (2020/21: £349,838 gan gynnwys credydwr diwedd y flwyddyn o £37,500) i'r gyrff hyn drwy grantiau a phrynu gwasanaethau. Yn 2021/22 derbyniodd y Cyngor incwm o £21,780 (gan gynnwys dyledwr diwedd y flwyddyn o £3,147) (£44,408 yn 2020/21 gan gynnwys dyledwr diwedd y flwyddyn o £38,288) gan y gyrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a Chymdeithas Llywodraeth Leol (CLIL)

Mae'r Cyngor yn aelod o CLILC a CLIL, ac fe dalwyd £102,198 i danysgrifio yn 2021/22 (dim credydwr diwedd y flwyddyn) (£100,409 yn 2020/21, dim credydwr diwedd y flwyddyn), ac fe dderbyniodd y Cyngor incwm o £1,260,820 (dim dyledwr diwedd y flwyddyn) (£433,003 yn 2020/21, gan gynnwys dyledwr diwedd y flwyddyn o £66,077).

Y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at y Prif Weithredwr, Penaethiaid Gwasanaeth a Chyfarwyddwyr Strategol am y flwyddyn 2021/22.

Talwyd cyfanswm of £6,360 (gan gynnwys credydwr diwedd y flwyddyn o £160) dan drefniadau fel hyn (dim yn 2020/21), ac ni dderbyniwyd unrhyw incwm gan y Cyngor (dim yn 2020/21).

Aelodau

Fe anfonwyd datganiad o gysylltiad i Aelodau gyda ffurflen partïon cysylltiedig ar gyfer blwyddyn 2021/22 ac yn bennaf fe wnaethant ddatgan cysylltiad mewn cwmnïau neu fusnesau y gallai'r Cyngor fod yn delio â nhw.

Talwyd cyfanswm o £627,667 (gan gynnwys credydwr diwedd y flwyddyn o £10,143) gan y Cyngor yn 2021/22 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (2020/21: £769,138 gan gynnwys credydwr diwedd y flwyddyn o £4,499), a derbyniwyd cyfanswm o £45,936 gan y Cyngor (gan gynnwys dyledwr diwedd y flwyddyn o £2,086) (£8,185 yn 2020/21, dim dyledwr diwedd y flwyddyn). Mae'r cyfanswm a dalwyd yn cynnwys symiau i rai elusennau lle mae aelod o'r Pwyllgor Safonau'n Aelod o'r Bwrdd, neuadd lle mae Aelod yn ymddiriedolwr ac yn gyfarwyddwr, canolfan gymunedol lle mae gwraig i Aelod yn drysorydd er anrhydedd, a symiau a dalwyd i siop garpedi sy'n eiddo i frawd i Aelod.

Roedd dau Aelod Conwy yn cynrychioli'r Cyngor ar Brosiect Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru ac un Aelod Conwy yn cynrychioli'r Cyngor ar Gydbwyllgor GwE. Oherwydd natur y partïon, mae'r trafodion yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch. Mae'r Cyngor wedi enwebu Aelod i eistedd ar fwrdd llywodraethwyr Coleg Derwen.

Arall

Mae Conwy yn gweithredu fel asiant ar ran Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wrth ymdrin â materion rheoli trysorlys, fel rhan o'r gwasanaeth rheoli ariannol a ddarparwyd dan gytundeb lefel gwasanaeth.

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

34. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gafaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chytundebau PFI, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwiad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y referniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y symudiad yn y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2021//22	2020/21
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	223,222	225,276
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	40,499	25,224
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	-	-
Asedau anniriaethol	28	17
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	2,219	2,265
Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat	-	(391)
Ffynonellau Cyllid		
Derbyniadau Cyfalaf	(131)	(12)
Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill	(33,112)	(21,120)
Symiau wedi'i neilltuo gan referniw:		
Cyfraniadau Referniw Uniongyrchol	(195)	(1,289)
Isafswm Darpariaeth Referniw	(6,387)	(6,748)
Addasiad grantiau 2020/21	(138)	-
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	226,005	223,222
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca	3,941	(774)
Prydlesau Cyllid (yn cynnwys Coed Pella a PFI)	(12)	(11)
Cytundebau PFI/Coed Pella	(881)	(875)
Costau gweithrediadau gwaredu yn CAA	(127)	(3)
Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat	-	(391)
Addasiad grantiau 2020/21	(138)	-
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	2,783	(2,054)

35. Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	Adnewyddu ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	-	-	-	-	-	-
Gwariant y flwyddyn	1,396	1,514	945	773	2,341	2,287
Grantiau	(1,308)	(1,514)	(1,082)	(888)	(2,390)	(2,402)
Dilëwyd i Refeniw	(88)	-	137	115	49	115
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-

Mae gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud 'Arall' yn cynnwys Datblygu Economaidd -Cynllun Buddsoddi mewn Eiddo Masnachol (TRI), FfRhP - Adnewyddu Neuadd y Dref, Llanefydd, Cynnig Grant Bach Gofal Plant - Cam 2, Mannau Agored - Prosiectau Cyfalaf Gwarchodfeydd Natur, Grant Tai a Digartrefedd Covid-19 - Menter Tai Gwag - 6 Uned SRhP, Mesurau Lleihau Sŵn Lonydd Cefn Bangor ac ati.

Mae gwall o £50,000 wedi'i gywiro yn y tabl uchod ar gyfer 2020/21.

36. Prydlesau

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor nifer o adeiladau, cerbydau masnachol, peiriannau ffrancio, a TG ysgolion a chyfarpar arall dan brydlesi cyllidol.

Caiff yr asedau a gafaelwyd drwy'r prydlesau hyn eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar yn y Fantolen gyda'r gwerth net canlynol:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Tir & Adeiladau Eraill	33,645	34,219
Cerbydau, Offer, Dodrefn & Chyfarpar	-	-
Cyfanswm	33,645	34,219

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth tymor hir am y budd yn yr eiddo gafaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Rhwymedigaethau prydlesau ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles):		
▪ Cyfredol	538	523
▪ Ddim yn gyfredol	32,395	32,933
Costau cyllido sy'n daladwy yn y dyfodol	21,198	22,158
Lleiafswm y Taliadau Prydles	54,131	55,614

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Dim mwy na blwyddyn	1,479	1,479	538	523
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	5,916	5,916	2,313	2,248
Mwy na 5 mlynedd	46,736	48,219	30,082	30,685
Cyfanswm	54,131	55,614	32,933	33,456

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau yn ymwneud â thir ac adeiladau i wahanol bwrpasau yn cynnwys llety swyddfa, defnydd cymunedol ac i ddarparu llety i deuluoedd digartref.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Dim mwy na blwyddyn	1,062	931
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,421	1,229
Mwy na 5 mlynedd	9,481	9,640
Cyfanswm	11,964	11,800

Mae'r isafswm taliadau i'r dyfodol y disgwylir i'r Awdurdod eu derbyn yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw yn cael eu pennu gan gymhwysedd am fudd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn o ran pob prydles gweithredu, gan gynnwys y rhai yr oedd teuluoedd digartref yn eu defnyddio oedd:

	2021/2022 £'000	2020/2021 £'000
Isafswm taliadau prydles	931	948
Taliadau sy'n dderbyniadwy yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw	(656)	(548)
Cyfanswm	275	400

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi ariannol gyda thymor o hyd at 117 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod buddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gafaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blynnyddoedd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	116	111
▪ Ddim yn gyfredol	1,367	1,483
Incwm ariannol heb ei enill	456	532
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(263)	(263)
Buddsoddiad gros yn y brydles	1,676	1,863

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Dim mwy na blwyddyn	187	187	187	187
	725	735	725	735
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd				
	764	941	764	941
Mwy na 5 mlynedd				
Cyfanswm	1,676	1,863	1,676	1,863

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Dim mwy na blwyddyn	887	922
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,042	1,351
Mwy na 5 mlynedd	9,501	10,258
Cyfanswm	11,430	12,531

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2021/22 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £476,415. Yn 2020/21 y ffigwr hwn oedd £674,198.

37. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Dair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2021/22 oedd £7.2m (dim didyniadau argaeledd a perfformiad) am y cyfnod Ebrill 2021 i Fawrth 2022 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2020/21 oedd £7.2m, dim didyniadau argaeledd a perfformiad). Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn lawn yn 2022/23 tua £7.5m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2022.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £57.2m (£63.2m yn 2020/21), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw.

Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwerth ar 1 Ebrill	63,581	65,209
Ychwanegiadau	669	674
Adbrisiadau	(669)	(674)
Ailddosbarthiadau	-	-
Dibrisiad	(1,628)	(1,628)
Gwerth ar 31 Mawrth	61,953	63,581

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans sy'n ddyledus ar 1 Ebrill	(15,934)	(18,125)
Taliadau yn ystod y flwyddyn	1,919	2,191
Balans sy'n ddyledus ar 31 Mawrth	(14,015)	(15,934)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn blwyddyn	4,180	2,094	1,200	7,474
O fewn dwy i bum mlynedd	21,155	6,617	3,155	30,927
O fewn chwech i ddeng mlynedd	12,787	5,304	751	18,842

Coed Pella

Adeiladwyd Gofod Swyddfa ym Mae Colwyn yn 2018 yr oedd galw mawr amdano, er mwyn cynnig darpariaeth swyddfa fodern i'n staff. Y datblygwr a dalodd am gost yr adeiladu ac mae'r Cyngor wedi ymrwmo i drefniant tebyg i brydles gyda'r datblygwr. Bydd y Cyngor yn rhentu'r swyddfeydd am gyfnod o 40 mlynedd gan y datblygwr. Gosodwyd rhent blyneddol o £1.451m (i'w dalu bob chwarter ymlaen llaw) a bydd yn cael ei ymgodi bob blwyddyn trwy gyfeirio at y Mynegai Prisiau Manwerthu a gyhoeddir gan Swyddfa Ystadegau Gwladol. Roedd y rhent

cychwynnol yn daladwy ar 30 Hydref 2018 pan oedd y swyddfeydd yn weithredol a chawsant eu trosglwyddo i'r Cyngor i'w defnyddio. Penderfynwyd bod y brydles yn brydles cyllid a chafodd y swyddfeydd eu prisio a'u cynnwys ym Mantolen y Cyngor yn £34.467m ar 30 Hydref 2018, ynghyd â dyled cyllid prydles o £34.467m.

Yn ystod cyfnod y brydles, ni fydd y datblygwr yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeilad. Nid oes gan y Cyngor yr opsiwn o derfynu'r prydles, ac ar ddiwedd cyfnod y brydles, bydd y teitl yn trosglwyddo i'r Cyngor ac ni wneir taliadau prydles pellach i'r datblygwr. Mae'r Cyngor yn amcangyfrif y bydd y swyddfeydd yn weithredol am 60 mlynedd.

38. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y costau drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar ganran o dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun â buddion diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, nid yw'r cynllun yn cael ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Ni all yr Awdurdod adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. Ar ddiben y Datganiad Cyfrifon, caiff ei gyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2021/22, talodd y Cyngor gyfraniad cyflogwr o £10.038m o Bensiwn Athrawon mewn perthynas â buddiannau ymddeol athrawon, a oedd yn cynrychioli 23.68% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2020/21 yn £9.473m a 23.68% o dâl pensiynadwy. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2021 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

39. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynllun a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd – mae'n gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu bod yr Awdurdoda gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi. Mae'r Awdurdod hefyd yn cyfranogi mewn cynllun a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir y Fflint, sy'n gynllun heb ei ariannu.
- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiwnau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus.

Cyfradd cyfraniadau'r cyflogwr ar gyfer cynllun Gwynedd yn 2021/22 oedd 19.8% (2020/21 19.8%). Y gyfradd fydd 19.8% yn 2022/23. Y cyfanswm a dalwyd i mewn i gynllun Gwynedd yn 2021/22 oedd £14.815m o gyfraniadau pensiwn safonol (£14.454m yn 2020/21).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Gofynion Datgelu IAS 19 ar gyfer 2021/22

Mae sawl newid wedi ei wneud mewn perthynas â safon gyfrifo ryngwladol Buddiannau Cyflogaeth IAS 19, sy'n golygu bod y datganiad cyfrifon a'r polisi cyfrifo wedi newid. Mae'r newid hwn wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o elfennau cost buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y datganiadau ariannol (h.y. llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig (ased) ac ail-fesuriadau'r ddyled buddiannau diffiniedig net (ased)), a, lle mae effaith materol, meini prawf diffinio neu gydnabod newydd ar gyfer costau gwasanaeth (e.e. costau gwasanaethau blaenorol) a meini prawf cydnabod newydd ar gyfer buddiannau terfynu cyflogaeth.

Mae'r ailddatganiadau angenrheidiol wedi eu hadlewyrchu yn y nodiadau sy'n dilyn. Trafodion yn ymwneud a buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon:

	Wedi'u Hariannu		Heb eu Hariannu	
	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
• Cost gwasanaeth cyfredol	38,336	24,677	-	-
• Cost gwasanaeth y gorffennol	163	87	2	2
• Taliadau Llawn			-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
• Llog net	4,909	3,738	344	382
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	43,408	28,502	346	384
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	(47,129)	(137,550)		
• Ailfesuriadau ar rwymedigaethau	(69,420)	199,530	(740)	1,409
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(73,141)	90,482	(394)	1,793
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	43,408	28,502	346	384
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:				
• Cyfraniadau cyflogwr	15,746	15,404		
• Tynnu'r addasiad rhagdaliad			-	-
	15,746	15,404		
• Taliadau dewisol			1,291	1,321

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rhwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl Disgresiwn	
	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	(872,075)	(896,491)	(15,358)	(17,043)
Gwerth teg yr asedau	723,168	659,989	-	-
Tynnu'r addasiad rhagdaliad	-	-	-	-
Is-gyfanswm	(148,907)	(236,502)	(15,358)	(17,043)
Symudiadau eraill mewn rhwymedigaethau/asedau	-	-	-	-
Rhwymedigaeth net	(148,907)	(236,502)	(15,358)	(17,043)

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswilt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Balans agoriadol	896,491	667,773	17,043	16,571
Cost bresennol gwasanaeth	38,336	24,677	-	-
Cost llog	18,178	15,493	344	382
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,526	4,427	-	-
Ailfesuriadau	(69,420)	199,530	(740)	1,409
Buddiannau a dalwyd	(16,199)	(15,496)	(1,291)	(1,321)
Costau/(credyd) gwasanaethau blaenorol	163	87	2	2
Balans Cau	872,075	896,491	15,358	17,043

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbrynant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	659,989	507,670
Ailfesuriadau	47,129	137,550
Llog Asedau	13,269	11,755
Cyfraniadau'r cyflogwr	14,454	14,083
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,526	4,427
Buddiannau a dalwyd	(16,199)	(15,496)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,291)	(1,321)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,291	1,321
Balans Cau	723,168	659,989

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2021-22				2020-21			
	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr		-	-	0.0		-	-	-
Gweithgynhyrchu		-	-	0.0		-	-	-
Ynni a Chyfleustodau		-	-	0.0		-	-	-
Sefydliadau Ariannol		-	-	0.0		-	-	-
Iechyd a Gofal		-	-	0.0		-	-	-
Technoleg Gwybodaeth		-	-	0.0		-	-	-
Arall		-	-	0.0		-	-	-
Gwarannau Dyled								
Arall		-	-	0.0		-	-	-
Ecwiti Preifat								
Pob Un		40,887	40,887	5.6		41,183	41,183	6.2
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU		62,226	62,226	8.6		52,533	52,533	7.9
Eiddo Tramor		-	-	0.0		-	-	-
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiau		461,101	461,101	63.6		424,365	424,365	64.1
Bondiau		-	-	-		-	-	-
Isadeiledd		14,181	14,181	2.0		11,677	11,677	1.8
Arall		144,882	144,882	20.0		128,763	128,763	19.4
Gwarannau Dyled								
Arall		-	-	-		-	-	-
Arian Parod a Chyferwerth Arian								
Pob Un	2,263	-	2,263	0.3	3,822	-	3,822	0.6
Cyfanswm	2,263	723,277	725,540	100	3,822	658,521	662,343	100

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<https://www.lgpsregs.org/>

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr presennol:				
• Dynion	21.3	21.5	21.3	21.5
• Merched	23.7	23.9	23.7	23.9
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr y dyfodol:				
• Dynion	22.4	22.7	22.4	22.7
• Merched	25.7	25.9	25.7	25.9
Graddfa chwyddiant	3.65%	3.3%	3.65%	3.3%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.50%	3.15%	3.50%	3.15%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	3.20%	2.85%	3.20%	2.85%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	2.7%	2.0%	2.7%	2.0%
- pre April 2008 service	50%	50%	-	-
- post April 2008 service	75%	75%	-	-

Dadansoddiad o Sensitifrwydd

Mae'r sensitifrwydd ynglŷn â phrif dybiaethau a ddefnyddir i fesur dyledion y cynllun ar gyfer Conwy wedi'u gosod isod:

Newid mewn tybiaethau ar 31 Mawrth 2022:	Amcangyfrif o % mewn cynnydd i Rwymedigaeth Budd-dal Diffiniedig	Amcangyfrif o swm ariannol (£000)
Gostyngiad o 0.5% yng Nghyfradd Gostyngiad Real		
Cynnydd un flwyddyn mewn disgwyliad oes aelod	2%	17,672
Cynnydd o 0.5% yng Nghyfradd Cynnydd mewn Cyflog	4%	34,406
Cynnydd o 0.5% yng Nghyfradd Cynnydd mewn Pensiwn	0%	1,911
	2%	15,626

Y brif dybiaeth ddemograffig ydi'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwyliad oes aelod). Am bwrpasau sensitifrwydd, rhagwelir y bydd cynnydd o un flwyddyn mewn disgwyliad oes yn cynyddu'r Rhwymedigaeth Budd-dal Diffiniedig Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd cost wirioneddol cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os bydd gwelliannau i gyfraddau goroesi yn bennaf yn berthnasol i oedrannau iau neu hŷn.

Er mwyn mesur effaith newid yn y tybiaethau ariannol a ddefnyddiwyd, mae gwerth y cynllun dyledion ar ddyddiad cyfrifyddu ar gyfraddau amrywiol wedi cael ei gyfrifo a'i gymharu. Mae'r dull a gymerwyd yn gyson â'r hyn a fabwysiadwyd i darddu'r ffigurau cyfrifyddu a ddarparwyd yn yr adroddiad actiwaraid, yn seiliedig ar broffil (oed cyfartalog yr aelodau, oed ymddeol ac ati) y Cyflogwr ar ddyddiad y prisiad diweddaraf.

Risgiau

Prif risgiau'r cynllun i'r Awdurdod ydi'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. llawer yn tynnu nôl o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a gedwir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau helaeth gan y gofyniad statudol i godi tâl ar Gronfa'r Cyngor y symiau sy'n ofynnol gan statud.

Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcanion cynllun Conwy ydi cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosibl. Mae'r cyfraniadau a delir gan y cyflogwr wedi'u gosod gan y Gronfa Actiwari yng ngwerthusiadau actiwariaid bob tair blynedd (y mwyaf diweddar oedd 31 Mawrth 2019), neu unrhyw amser arall y mae'r Awdurdod Gweinyddu yn rhoi cyfarwyddyd i wneud hynny.

Amcangyfrifir y bydd cyfraniad y cyflogwr ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2023 tua £13.852m ar gyfer cynllun Conwy.

40. Rhwymedigaethau Dibynnol

Municipal Mutual Insurance (MMI)

Y farn actiwaraidd yw y gallai'r ardoll gynyddu o'r 25% a dalwyd hyd yn hyn. Er, mewn theori, y gallai datguddiad credydwr cynllun yn y pen draw fod yn gyfystyr a 100%, ystyrir ei bod yn fwy tebygol y bydd yr ardoll derfynol o gwmpas 35%. Yn seiliedig ar ddyledion y cynllun presennol, pe gofynnir am ardoll bellach o 10%, yna byddai angen £287,000 ychwanegol. Mae'r swm wedi'i nodi o fewn cronfeydd wrth gefn yswiriant. Nid yw, fodd bynnag, yn cynnwys hawliadau newydd a'r rhai sy'n dod i'r amlwg, nac ar gyfer ardoll derfynol sydd dros 35%.

Hawliadau Yswiriant

Ar rai achlysuron mae digwyddiad wedi bod, neu gallai digwyddiad fod wedi bod lle mae rheswm gennym i gredu y gellid derbyn hawliad yswiriant rywbryd yn y dyfodol. Nid oes modd, fodd bynnag meintioli gwerth posibl y digwyddiadau hyn oni bai, neu hyd nes, y gwneir hawliad, fodd bynnag byddai'r costau'n cael eu cyfyngu i dâl-dros-ben yswiriant y Cyngor fesul hawliad.

41. Asedau Dibynnol

Does dim asedau dibynnol.

42. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â dau drefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

- Mae yna un Gydbwyllgor ffurfiol lle mae Cyngor Sir y Fflint yn paratoi cyfrifon ar wahân. Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych a Gwynedd). Cyfraniad Conwy a oedd yn ddyledus i'r Bartneriaeth yn 2021/22 oedd £287 (£168 2020/21).
- Ail Gydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2021/22 oedd £645,000 (£637,000 yn 2020/21).
- Trydydd Cyd-bwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Roedd cyfraniad Conwy i Gyd-bwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn £168,000 yn 2021/22 (£90,000 yn 2020/21).

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

www.nwrwtp.org

<https://www.gwynedd.gov.uk>

43. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Hylifedd – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiâu a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiâu ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â *Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services*. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol - Cyllid ac Adnoddau yn cadw rhestr cyd-barti sy'n cydymffurfio a'r meini prawf canlynol ac yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo yn ôl yr angen. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheini sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartïon hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – diderfyn
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £10m
3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir A-.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheini yn 3 uchod os yw'r adneuon cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuon yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.

- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gyda asedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymiaidau. Mae risg anadferadwyedd yn berthnasol i holl adneuoyn yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2022 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill (dyledwyr amrywiol), wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdlu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2022	Profiad Hanesyddol o Ddiffygdlu	Profiad Hanesyddol wedi ei Addasu ar gyfer Amodau'r Farchnad ar 31 Mawrth 2022	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdlu & Methiant i Gasglu ar 31 Mawrth 2022	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2022
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	10,899	2.02	2.02	220	220

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022 £000	31 Mawrth 2021 £000
0-30 Diwrnod	4,303	6,815
31-60 Diwrnod	876	1,338
61-90 Diwrnod	506	368
90+ Diwrnod	5,214	4,797
Cyfanswm	10,899	13,318

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Statws credyd y buddsoddiadau diwedd blwyddyn ydi:

	31 March 2022 £000	31 March 2021 £000
Banciau (A+)	5,920	6,320
Swyddfa Rheoli Dyled (AA-)	14,030	0
Awdurdodau Lleol (Heb eu graddio)	8,000	8,000
Total	27,950	14,320

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian cynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthycia graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Llai na blwyddyn	64,383	64,371
1 – 2 flynedd	3,062	383
2 – 5 mlynedd	2,282	4,911
5 – 10 mlynedd	5,939	4,567
10 – 25 mlynedd	476	2,281
Dros 25 mlynedd	100,655	100,655
Cyfanswm	176,797	177,168

Nid yw'r dadansoddiad uchod yn cynnwys benthyciadau Buddsoddi i Arbed.

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthyc ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthyc ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbiniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Gallai'r Cyngor gadw mwyafswm o 30% o'i fenthyciadau mewn benthyciadau graddfa amrywiol. Yn ystod cyfnodau o raddfeydd llog yn syrthio, a phan fo amgylchiadau economaidd yn ei

gwneud yn ffafriol, bydd benthyciadau graddfa sefydlog yn cael eu had-dalu'n gynnar er mwyn gosod terfyn ar golledion.

Nid oes gan y Cyngor ar hyn o bryd unrhyw fenthyciad tymor hir ac mae wedi ad-dalu benthyciadau yn defnyddio buddsoddiadau er mwyn lleihau ei amlygiad a chostau llog. Mae'r risg o golled yn cael ei lliniaru gan y ffaith fod cyfran o'r grant llywodraeth sy'n daladwy ar gostau cyllido fel rheol yn symud gyda'r graddfeydd llog cyffredinol neu gost benthyciadau'r Awdurdod ac yn darparu iawndal am gyfran o unrhyw gostau uwch.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddarau'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2022, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(59)
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	(59)
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	37
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	37
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (effaith o £3k ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(26,048)

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddroi.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwmp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

44. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw manau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2022 yn £114,593 a'r incwm am y flwyddyn oedd £484. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2021 yn £114,359 a'r incwm am y flwyddyn 2020/21 oedd -£414 oherwydd addasiad incwm cronnus yn y flwyddyn flaenorol).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrpasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor yw'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol.
4. Mae nifer fechan o Gronfeydd Ymddiriedolaeth eraill sydd wedi eu derbyn. Balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2022 oedd cyfanswm o £220,612 (Balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2021 oedd £220,463).

45. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prisio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Cyfrifi'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2021/22 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	9	5/9	4.86
A	4,272	6/9	2,848.17
B	6,970	7/9	5,421.11
C	13,489	8/9	11,990.00
D	10,527	1	10,526.50
E	8,249	11/9	10,081.50
F	4,601	13/9	6,646.25
G	1,755	15/9	2,924.17
H	395	18/9	789.00
I	126	21/9	293.42
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			51,524.98

Band D Treth y Cyngor ar gyfer 2021/22 oedd £1,383.50.

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a godwyd	89,706	86,476

46. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol drwy drefniant asiantaeth cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w aiddosbarthu i awdurdodau lleol.

Ar gyfer 2021/22, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.535 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2020/21: 0.535 ceiniog). Ar 31 Mawrth 2022 roedd 5,985 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £86,167,833 (2020/21: £87,455,329). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	32,725	34,446
Llai: cost y Lwfans Casglu	(309)	(301)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(32,416)	(34,145)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	39,768	37,573
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	39,768	37,573

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categorio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau dros ben i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycia ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros

presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad dros ben, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif ailddatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYFWERTH ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido refeniw gwariant.

DIBRISIANT

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull prasio buddiannau cronus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASED AU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o anormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn arian dros ben neu ddiffyg actiwaraidd sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actiwaraidd a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actiwaraidd wedi newid.

GRADDDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio'r maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei offen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUW)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad prisio rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partiion yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TREHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (IDR)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chyfwerth arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu cam-gynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. Yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl niferoedd datblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartion Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partion Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwyr neu arian parod wedi'u gordynnu.

- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisïau a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartion eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partion eraill y bydd yn cyflawni'r cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swît o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fel arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwyliar gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartion Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2021-2022

1 Cyflwyniad

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, ei gyfrif a'i ddefnyddio'n briodol mewn modd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae ganddo ddyletswydd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliannau parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu harfer, gan roi sylw i gyfuniad o faterion economaidd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth dderbyn y cyfrifoldeb hwn mae'n rhaid i'r Cyngor roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu ei fusnes, i hwyluso'r gwaith o arfer ei swyddogaethau ac i reoli risg.

Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn diddymu'r dyletswyddau perfformiad a nodwyd ym Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Daeth y Ddeddf i rym ar 1 Ebrill 2021. Mae'r drefn perfformiad a llywodraethu newydd (heblaw am y darpariaethau'n ymwneud ag asesiadau perfformiad panel), yn berthnasol i gynghorau o flwyddyn ariannol 2021-22 ymlaen. Mae gofyn i gynghorau gynnal hunanasesiad perfformiad blynyddol ac ateb y cwestiynau:

- 1) A yw'r Cyngor yn arfer ei swyddogaethau'n effeithiol?
- 2) A yw'r Cyngor yn defnyddio'i adnoddau yn economaidd, yn effeithiol ac yn effeithlon?
- 3) A oes gan y Cyngor drefniadau llywodraethu effeithiol ar gyfer sicrhau'r uchod?

Mae'r hunanasesiad cyntaf wedi cael ei ddrafftio a bydd yn cael ei adrodd i ddemocratiaeth yn hydref 2022-2023 a'i gyhoeddi ar wefan y cyngor.

Mae'r trydydd cwestiwn 'A oes gan y Cyngor llywodraethu effeithiol?' yn cael ei ateb gan yr hunanasesiad yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.

Mae gan y Cyngor **God Llywodraethu Corfforaethol Lleol** sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE, sef Darparu Trefniadau Llywodraethu Da Mewn Llywodraeth Leol a **Fframwaith Llywodraethu** sy'n cynnwys y polisiau, gweithdrefnau, ymddygiadau a'r gwerthoedd sy'n rheoli ac yn llywodraethu'r Cyngor. Mae'r datganiad hwn yn werthusiad o gydymffurfiaeth â'r Cod Lleol ac os yw'r trefniadau llywodraethu yn cefnogi darpariaeth Amcanion Corfforaethol yn effeithiol. Mae'r Datganiad hwn hefyd yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n gofyn i gyrff perthnasol baratoi datganiad llywodraethu blynyddol.

2 Beth yw Llywodraethu?

Llywodraethu Corfforaethol yw'r system a ddefnyddir i gyfarwyddo a rheoli sefydliad.

Bydd strwythur llywodraethu da yn cynnwys, fel isafswm:

- Safonau llywodraethu clir a fydd yn llywodraethu sefydliad
- Rolau a chyfrifoldebau llywodraethu
- Mekanwaith ar gyfer mesur perfformiad sefydliad yn erbyn ei safonau llywodraethu.

Er mwyn bod yn llwyddiannus, mae'n rhaid i sefydliad feddu ar sail gadarn o lywodraethu da a rheolaeth ariannol gadarn.

3 Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi ymrwymo i sicrhau bod egwyddorion llywodraethu ac ymarferion rheoli da wedi'u mabwysiadu ym mhob gweithgaredd busnes i sicrhau ymddiriedaeth y cyhoedd.

1) Y Cod Llywodraethu Lleol

Mae'r Cod Llywodraethu Lleol yn darparu datganiad cyhoeddus sy'n nodi'r ffordd y mae'r Cyngor yn bodloni ac yn cydymffurfio ag egwyddorion Llywodraethu CIPFA.

2) Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Cod Lleol wedi'i danategu gan Fframwaith Llywodraethu sy'n cynnwys y polisiau, gweithdrefnau, ymddygiadau a'r gwerthoedd sy'n rheoli ac yn llywodraethu'r Cyngor.

3) Y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn darparu sicrwydd o ran trefniadau Llywodraethu'r Cyngor, ynghyd â nodi meysydd i ganolbwyntio arnynt a'u gwella yn y dyfodol. Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yw adrodd yn gyhoeddus ar y graddau y mae'r Cyngor yn cydymffurfio â'i god llywodraethu lleol. Mae'n nodi'r meysydd hynny sydd angen eu gwella yn ôl yr hunanasesiad.

4) Cynllun Gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae'r Cyngor yn parhau i adolygu'r meysydd i'w gwella yn ôl yr hunanasesiad ac maent yn cael eu monitro drwy'r Cynllun Gweithredu DLIB.

4 Ffynonellau sicrwydd ar gyfer y gwerthusiad hwn:

Sicrwydd Gofynnol	Ffynonellau Sicrwydd	Sicrwydd a Dderbyniwyd
Cyflawni blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol	Cynlluniau Corfforaethol a Gwasanaeth	Adroddiad Blynyddol Tystysgrif Cydymffurfiaeth Archwilio Cymru
Darparu gwasanaethau yn economaidd, yn effeithlon ac effeithiol	Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth Strategaeth Gydraddoldeb Strategol Hunanasesiad Blynyddol	Adroddiad Perfformiad Corfforaethol Adroddiad Blynyddol Cydraddoldeb Strategol Adolygiad Blynyddol Craffu Adolygiad a her y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Asesiad Panel Adolygu Cymheiriaid (unwaith bob gweinyddiaeth)
Rheoli risg	Fframwaith Rheoli Risg	Her allanol gan Archwilio Cymru
Cynllunio a pherfformiad ariannol	Adroddiadau Monitro Perfformiad Ariannol Strategaeth Ariannol Tymor Canolig Gweithdrefnau ariannol Monitro dangosyddion economaidd a derbynebaw ariannol cysylltiedig	Adrodd yn rheolaidd ar berfformiad a chyllid Datganiad Cyfrifon Blynyddol Tystysgrif Cydymffurfiaeth Archwilio Cymru
Effeithiolrwydd rheolaethau mewnol	Cyfansoddiad (yn cynnwys swyddogion statudol, cynllun dirprwyo, rheolaeth ariannol a	Adroddiadau archwilio allanol Adroddiadau archwilio mewnol Adolygiadau Datblygu

	rheolau caffael) Y Cyngor, y Cabinet, Pwyllgorau a Phaneli Tîm Arweinyddiaeth Strategol / Uwch Dîm Rheoli	Perfformiad Datganiadau Sicrwydd Blynyddol Penaethiaid Gwasanaeth
Ymgysylltu â'r gymuned ac atebolwydd cyhoeddus	Strategaeth Ymgysylltu â'r Gymuned Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol Ymgysylltu â'r Gymuned Polisi Cwynion	Adborth Ymgysylltu â'r Gymuned Adroddiadau Ombwdsmon
Rheoli prosiectau a darparu prosiectau	Fframwaith Rheoli Prosiectau a Rhaglenni	Adroddiad ar y Buddion a Wireddwyd Adroddiad ar y Gwersi a Ddysgwyd
Prosesau caffael	Rheolau'r Weithdrefn Gontractau	Gwerth am Arian Herio contractau a ddyfarnwyd
Rolau a chyfrifoldebau Aelodau a Swyddogion	Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig, Swyddog Monitro a Swyddog A151	Archwiliadau Allanol Adolygiad Blynyddol gyda'r Cabinet
Safonau Ymddygiad	Polisiau a Gweithdrefnau AD Codau Ymddygiad	Cwynion a dderbyniwyd
Hyfforddiant a Datblygu Aelodau a Swyddogion	Cynllun Dysgu a Datblygu Corfforaethol Cynllun Datblygu Aelodau	Arolygon Staff Adolygiadau Datblygu Perfformiad Adroddiadau Blynyddol Cynghorwyr
Cydymffurfiaeth â deddfau a rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau mewnol	Fframwaith Polisi Strategaeth Rheoli Gwybodaeth Strategaeth Ddigidol Strategaeth Seibrgadernid Safonau'r Gymraeg Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg Polisi Iechyd a Diogelwch Adroddiadau Archwilio Mewnol Rhannu Pryderon a threfniadau eraill i atal twyll	Arolygon Allanol Annibynnol Adroddiad Blynyddol y Gymraeg Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch

Darperir dau ddarn allweddol o sicrwydd gan Archwilio Mewnol ac Allanol.

Dywedodd Pennaeth Archwilio Mewnol yn y farn Archwilio flynyddol 2021/2022 fod amgylchedd rheoli mewnol a systemau rheoli mewnol y Cyngor yn darparu sicrwydd digonol dros broses fusnes allweddol a systemau ariannol. Fel mewn amseroedd mwy arferol, mae cynllun archwilio yn seiliedig ar risg wedi'i ddefnyddio i wneud yn siŵr bod sicrwydd digonol ar gael i gefnogi'r farn flynyddol. Fodd bynnag, mae'r cynllun archwilio mewnol wedi gorfod bod yn fwy hyblyg nag arfer ac ynghyd â gwaith archwilio mewnol uniongyrchol mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol hefyd wedi dibynnu ar ffynonellau eraill o sicrwydd, y gellir ei grynhoi fel a ganlyn:

- Canlyniadau'r holl archwiliadau yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022;
- Canlyniadau'r camau dilynol a gymerwyd mewn perthynas ag archwiliadau a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol;
- A oes unrhyw argymhellion Sylweddol neu Gritigol heb eu derbyn gan y rheolwyr a'r risgiau cysylltiedig;
- Effeithiau unrhyw newidiadau yn amcanion neu weithgareddau'r sefydliad;
- Mae gan y Gwasanaeth fap sicrwydd cynhwysfawr i sicrhau bod y meysydd hynny â'r flaenoriaeth fwyaf yn derbyn sylw, bod bylchau sicrwydd yn cael eu llenwi ac nad oes unrhyw faes o 'or-

sicrwydd’;

- Y gwaith a wneir gan Archwilio Cymru a rheoleiddwyr allanol eraill;
- Materion yn codi o adroddiadau blaenorol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio;
- Gwaith y Grŵp Gwella ac Archwilio i fonitro risgiau corfforaethol i sicrhau bod holl risgiau critigol a mawr wedi eu nodi drwy'r Awdurdod;
- Mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cyfarfod ag uwch reolwyr i ateb nifer o gwestiynau i gael sicrwydd am sut mae'r Cyngor wedi ymdopi â'r heriau a gyflwynwyd gan COVID19, i nodi'r risgiau ac effeithiau newidiol ar y Cyngor ei hun a pha un a yw trefniadau llywodraethu allweddol, rheoli risg a rheoli mewnol wedi dirywio neu eu cynnal;
- Darparu cyngor a chyfarwyddyd ar faterion sy'n ymwneud â Covid gan gynnwys aelodaeth nifer o weithgorau cysylltiol gan gael sicrwydd bod systemau priodol o reolaeth fewnol ar waith;
- Cael sicrwydd bod llifau cyllid COVID-19 gan Lywodraeth Cymru wedi'u rheoli'n dda a bod llywodraethu ac atebolrwydd priodol ar gyfer defnyddio arian cyhoeddus.

Cyflwynwyd yr Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 20 Mehefin 2022.

Casgliad yr Adroddiad oedd bod gan y Cyngor brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol boddhaol i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod ar gyfer y 12 mis hyd at 31 Mawrth 2022. Cafodd darganfyddiadau'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2021/22 eu hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn chwarterol. O'r 7 archwiliad dilynol a gynhaliodd y gwasanaeth yn ystod y cyfnod, ac o'r 7 o'r argymhellion sylweddol, dim ond 2 (29%) sydd wedi'u gweithredu'n llawn. Mae'r 7 o argymhellion sylweddol nad ydynt wedi cael eu gweithredu yn ymwneud â Gwasanaethau Fflyd (Peiriannau), Taliadau Uniongyrchol a Rheoli Cymwysiadau (SIMS).

Cyhoeddodd yr archwilwyr allanol, Archwilio Cymru farn ddiamedod ar y cyfrifon ar gyfer 2020/21 a Llythrau Cydymffurfio ar gyfer yr adolygiad o Amcanion Gwella a'r Adroddiad Blynyddol. Rydym yn aros am farn Archwilio Cymru ar gyfer 2021/22 ond gellir gweld eu Crynodeb Archwilio Blynyddol ar gyfer 2021 drwy glicio [yma](#).

Rydym yn rhagweld y bydd archwiliad o ddatganiadau ariannol wedi ei orffen erbyn Hydref 2022 pan fydd y farn archwilio wedi ei chadarnhau.

5 Adolygiad o Effeithiolrwydd - Sut fyddwn ni'n gwybod bod ein trefniadau'n gweithio?

Mae'r datganiad hwn yn adeiladu ar 'Ddiweddariad Ymarferydd Trefniadau Llywodraethu Da Mewn Llywodraeth Leol 2020' y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Mae hefyd yn adeiladu ar y [CIPFA Bulletin 06 guidance](#) mewn perthynas ag effaith Covid19 ar lywodraethu. Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy gyfrifoldeb dros gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith Uwch Dîm Rheoli'r Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, Adroddiad Blynyddol Pennaeth Gwasanaeth Archwilio Mewnol a gan sylwadau archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygwyr eraill. Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu wedi'i werthuso drwy adolygiad gan y Grŵp Gwella ac Archwilio a'r Uwch Dîm Rheoli.

Yn sgil Covid, mae'r adolygiad eleni wedi gorfod cael ei gynnal yn rhithiol.

DIFFINIAD O SGORIAU SICRWYDD

Mae'r sgoriau sicrwydd canlynol wedi cael eu defnyddio i hunanasesu ein rheolaethau llywodraethu.

LEFELAU SICRWYDD	RHEOLYDDION	RISGIAU
SICRWYDD UCHEL	Mae rheolaethau'n bodoli i sicrhau bod amcanion y gwasanaeth yn cael eu cyflawni ac i ddiogelu'r Awdurdod rhag risg yn y dyfodol, sy'n cael eu gweithredu yn gyson ac yn effeithiol. Ni ddaethpwyd o hyd i gamgymeriadau arwyddocaol na sylweddol.	Angen camau gweithredu blaenoriaeth isel sy'n hawdd eu rheoli.
SICRWYDD BODDHAOL	Mae rheolaethau allweddol ar waith i gyflawni amcanion y gwasanaeth a lliniaru risgiau sylweddol y gellir eu rhagweld yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae rhywfaint o	Rhywfaint o gyfleoedd yn dal i fodoli i liniaru risgiau posibl ymhellach. Rhywfaint o risg o golled, twyll, amhriodoldeb neu

	anghysondeb ac mae cyfleoedd yn dal i fodoli i liniaru risgiau posibl ymhellach.	niwed i enw da.
SICRWYDD CYFYNGEDIG	Mae rheolaethau allweddol ar waith a chydymffurfir â hwy i raddau amrywiol, ond mae bylchau yn y broses sy'n golygu fod y gwasanaeth yn agored i risg. Nid yw amcanion yn cael eu cyflawni neu maent yn cael eu cyflawni heb werth am arian.	Mae angen cyflwyno rheolaethau ychwanegol a/neu wella cydymffurfiaeth â'r rhai presennol er mwyn lleihau'r risg i'r Awdurdod. Mae risg uchel o golled, twyll, amhriodoldeb neu niwed i enw da.
DIM SICRWYDD	Ystyrir bod y rheolaethau allweddol yn annigonol gydag o leiaf un dull rheoli hanfodol ar goll. Mae hefyd angen gwella cydymffurfiaeth â rheolaethau presennol a chafwyd hyd i wallau a hepgoriadau.	Nid yw rheolaethau allweddol yn bodoli ac nid yw'r amcanion yn cael eu cyflawni, neu maent yn cael eu cyflawni heb sicrhau gwerth am arian. Mae'r Awdurdod yn agored i risg sylweddol iawn, a all arwain at golled ariannol fawr, embaras o risg i enw da neu fethu â chyflawni amcanion allweddol y gwasanaeth.

Mae'r **Model Sicrwydd Amddiffyniad Tair Llinell** yn ganolog i'r gwerthusiad o effeithiolrwydd.

Mae gan yr Awdurdod brosesau sydd wedi'u hen sefydlu i sicrhau ei fod yn arfer ei swyddogaethau'n effeithiol. Mae'r Adolygiad Perfformiad Gwasanaeth a'r prosesau Hunanasesu yn effeithiol i fonitro a gwerthuso darpariaeth y Cyngor o'i ymrwymadau strategol a rheoleiddio; pa mor dda mae materion a risgiau'n cael eu rheoli ac a yw adnoddau ariannol a heb fod yn ariannol yn cael eu defnyddio'n economaidd, effeithiol ac effeithlon.

Tanategir y mecanweithiau gwerthuso hyn gan fframwaith rheoli perfformiad cadarn sydd wedi'i ymgorffori ar bob lefel o'r sefydliad, i sbarduno gwelliant a sicrhau cydymffurfiaeth. Mae'r prosesau ar gyfer cynllunio strategol a gwasanaeth yn sicrhau bod blaenoriaethau ar lefel gwasanaeth yn cyd-fynd yn uniongyrchol ag amcanion corfforaethol ac mae adnoddau'n cael eu nodi a'u dyrannu'n briodol; mae'r broses ar gyfer rheoli risg a phroblemau'n sicrhau eu bod yn cael eu rheoli ar lefel gwasanaeth a Chorfforaethol; mae'r broses ar gyfer mesur perfformiad yn sicrhau bod cynnydd yn cael ei olrhain yn agos a bod ymyriadau amserol yn cael eu defnyddio pan fo'n briodol. Mae effeithiolrwydd y prosesau hyn yn cael ei brofi drwy archwilio, craffu a herio allanol a mewnol cadarn.

1. Y llinell amddiffyn gyntaf

O dan y llinell amddiffyn gyntaf, mae rheolwyr gweithredol yn gyfrifol am asesu, rheoli a liniaru risgiau yn uniongyrchol. Mewn amgylchiadau arferol, mae gofyn i bob Pennaeth Gwasanaeth gynorthwyo â pharatoi'r DLIB ar gyfer y Cyngor drwy ddarparu datganiad sicrwydd ar gyfer y fframwaith rheoli mewnol o fewn eu gwasanaeth. Oherwydd pwysau Covid, nid yw hyn wedi digwydd ac mae'r adolygiad sicrwydd wedi'i gynnal drwy adolygiadau Archwilio Mewnol gyda phob Pennaeth Gwasanaeth. Mae pob Pennaeth Gwasanaeth yn gyfrifol am gyflawni'r canlyniadau sydd wedi'u nodi yn eu cynllun gwasanaeth. Maent yn gyfrifol am nodi a rheoli'r risgiau a allai effeithio ar ddarpariaeth gwasanaeth. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys monitro effeithiolrwydd y rheolaethau i liniaru'r risgiau a chymryd camau adferol pan fo rheolaethau'n wan neu pan nad ydynt mewn lle.

Cafodd Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth ddwywaith y flwyddyn, a gafodd eu canslo pan oedd y Cyngor yn ymateb i Covid, eu hailgyflwyno ym mis Rhagfyr 2021/Ionawr 2022. Maent yn rhoi sicrwydd bod gan wasanaethau lywodraethu cadarn. Cafodd yr Adroddiad Perfformiad Corfforaethol canol blwyddyn 2021/22 ei gyflwyno i ddemocratiaeth gyda chanlyniad cyffredinol fel a ganlyn:

'Ar y cyfan mae'r cynnydd canol blwyddyn i gyflawni amcanion yn parhau i fod yn dda iawn er bod staff ac Aelodau yn parhau i weithio trwy'r amgylchiadau mwyaf heriol.'

Llwyddodd yr Awdurdod i gynnal elfennau allweddol o lywodraethu i reoli ac ymateb i'r pandemig COVID-19 parhaus, ar ffurf cyfarfodydd Tîm Arweinyddiaeth Covid wythnosol. Wrth i gyfyngiadau Llywodraeth Cymru godi a chyfraddau Covid ostwng, daeth y cyfarfodydd i ben, ac o fis Mai 2022, dechreuwyd cynnal cyfarfodydd Tîm Arweinyddiaeth Argyfyngau yn ei le, sy'n monitro pwysau eraill sy'n codi, megis cyfrifoldeb y Cyngor i gefnogi ffoaduriaid o Wcráin. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro cyfraddau Covid lleol. Wrth i Lywodraeth Cymru godi'r holl gyfyngiadau Covid, mae'r Awdurdod wedi gallu pontio o'r mandad i weithio o gartref, ac annog staff i ddychwelyd i'r swyddfa ar gyfer cyfarfodydd wyneb yn wyneb a chydweithio, ac yn y pen draw i fodel gweithio hybrid cynaliadwy erbyn mis Gorffennaf 2022.

Mae gan Gonwy hanes blaenorol cadarn o reoli ei gyllideb refeniw yn gyffredinol er gwaethaf adegau pan na all cyllideb gwasanaeth unigol gynnal ei wariant, ac mae hyn wedi parhau yn 2021/22. Ar 31/3/2022, roedd cronfeydd wrth gefn a balansau'r Cyngor wedi cael eu cryfhau ymhellach, sy'n helpu â gwytnwch ariannol cyffredinol y Cyngor, sy'n arbennig o bwysig o gofio'r cyni parhaus a'r pwysau ariannol cynyddol.

Sgôr Sicrwydd Sicrwydd Boddhaol

2. Yr ail linell amddiffyn

Mae'r ail linell amddiffyn yn cynnwys goruchwyllo a monitro gweithgareddau a gwmpasir gan sawl elfen o lywodraethu mewnol (cydymffurfiaeth archwilio, rheoli risg, perfformiad, rheoli ariannol ac ati). Mae'r llinell amddiffyn hon yn monitro ac yn hwyluso gweithrediad arferion llywodraethu effeithiol gan reolwyr gweithredol ac yn cynorthwyo ag adrodd gwybodaeth i bawb yn y sefydliad. Mae cyfres o adroddiadau yn cael eu hysgrifennu drwy gydol y flwyddyn, yn cynnwys yr adroddiad blynyddol, adroddiadau ariannol, adroddiadau cydraddoldeb, Llywodraethu Gwybodaeth, adroddiadau craffu, adroddiadau'r Gymraeg – mae pob un o'r rhain wedi'u rhestru yn y Fframwaith Llywodraethu.

Mae Cod Rheolaeth Ariannol y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn gosod safonau rheoli ariannol gyda'r nod o hybu arferion da a chynorthwyo awdurdodau lleol i arddangos eu cynladwyedd ariannol. Mae cyrff llywodraeth leol yn wynebu her barhaus i'w gwytnwch ariannol o ganlyniad i bwysau a galw sylweddol ar wasanaethau. Mae'r pandemig Covid-19 byd-eang wedi ychwanegu at y pwysau hyn gan arwain at heriau ariannol newydd a sylweddol dros y blynyddoedd sydd i ddod. Yn ystod y gwanwyn 2021, cynhaliodd Archwilio Mewnol waith i asesu cydymffurfiaeth y Cyngor â'r Cod Rheolaeth Ariannol ac arweiniodd at sgôr sicrwydd boddhaol. Roedd y Cyngor yn cydymffurfio i raddau helaeth â safonau'r cod, gan gydnabod y gellid atgyfnerthu'r ddealltwriaeth o'r rhagolygon ariannol tymor canolig i hir ymhellach i sicrhau cydymffurfiaeth lawn. Yn ystod 2021/2022, yn enwedig drwy broses gosod cyllideb 2022/2023, gwnaed mwy o waith ar gynllun ariannol tymor canolig y Cyngor ac mae hyn yn parhau yn ystod haf 2022 i feithrin dealltwriaeth gynhwysfawr i alluogi'r Cyngor gynllunio mewn ffordd sy'n sicrhau cynaliadwyedd ariannol. Bydd ei gwblhau yn arwain at gydymffurfiaeth lawn â'r Cod Rheolaeth Ariannol.

Er gwaetha'r pandemig, mae'r holl adroddiadau wedi cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu a naill ai i'r Cabinet neu'r Cyngor i'w hadolygu a'u herio. Mae'r adroddiadau'n gyffredinol yn nodi bod yr Awdurdod yn gwneud cynnydd da i gyflawni'r Amcanion Corfforaethol a Strategaethau ategol eraill. Mae'r adroddiadau'n gytbwys ac yn nodi meysydd i'w gwella lle bo'r angen. Mae rhaglen gwaith i'r dyfodol yn ei lle i sicrhau bod adroddiadau yn cael eu cyflwyno mewn modd amserol ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan Gadeiryddion Craffu gyda swyddogion llywodraethu.

Sgôr Sicrwydd: Sicrwydd Uchel

3. Y drydedd linell amddiffyn

Mae archwilio mewnol yn ffurfio trydedd linell amddiffyn y sefydliad. Mae swyddogaeth archwilio mewnol annibynnol gydag ymagwedd yn seiliedig ar risg tuag at waith, yn darparu sicrwydd i uwch reolwyr. Mae'r sicrwydd hwn yn cynnwys pa mor effeithiol mae'r sefydliad yn asesu ac yn rheoli llywodraethu ac yn cynnwys sicrwydd ar effeithiolrwydd y llinell amddiffyn gyntaf a'r ail. Cyflwynwyd cyfanswm o 33 barn archwilio gan Archwilio Mewnol yn 2021/22, roedd 23 o sicrwydd uchel, 9 o sicrwydd boddhaol ac 1 o sicrwydd cyfyngedig. Ni chafwyd casgliadau archwilio o ddim sicrwydd.

Mae Archwilio Allanol (Archwilio Cymru, Estyn, AGC) yn darparu barn ar y datganiad cyfrifon, trefniadau llywodraethu'r awdurdod, a threfniadau llywodraethu a rheoli Gofal Cymdeithasol ac Addysg. Mae eu hadroddiadau Archwilio am yr awdurdod ar y cyfan yn dod i'r casgliad bod trefniadau llywodraethu da ar waith.

Mae camau unioni yn deillio o argymhellion archwilio mewnol ac allanol yn cael eu monitro'n agos i sicrhau eu bod yn cael eu rhoi ar waith ac yn effeithiol i ymdrin â'r maes(meysydd) risg a ddynodwyd, gan wella trefniadau llywodraethu'r awdurdod ymhellach.

[Adroddiadau Archwilio Cymru](#)

Sgôr Sicrwydd: Sicrwydd Uchel

Cwestiynau Allweddol Hunanasesiad Llywodraethu

1. A yw'r Trefniadau Llywodraethu yn effeithiol wrth gefnogi darpariaeth?

Mae'r DLIB yn trafod cyfnod pan oedd yr Awdurdod yn dal i ymateb i bandemig byd-eang Covid-19, wrth bontio i fusnes fel arfer yn unol â rheoliadau Covid-19.

Ymgysylltu â'r Gymuned:

Newid sylweddol yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf oedd cynnal cyfarfodydd democrataidd dros y we. Gan fod y cyfyngiadau wedi codi, bodlonodd yr awdurdod y terfyn amser statudol i roi cyfarfodydd pwyllgor hybrid ar waith fel bod Aelodau Etholedig a'r cyhoedd yn cael hyblygrwydd. Bu rhywfaint o broblemau cychwynol gyda'r cyfarfodydd hybrid, ond yn gyffredinol, maent yn gweithio'n dda ac nid yw'n ymddangos bod presenoldeb corfforol/dros y we wedi effeithio'n negyddol ar ddadl wleidyddol a chraffu.

Yn unol â'r weinyddiaeth wleidyddol 5 mlynedd, fe wnaethom ymgysylltu'n eang â'r gymuned a dadansoddi Aseiad Lles Conwy a Sir Ddinbych, er mwyn dadansoddi pwysau a chyfleoedd allweddol. Mae Cynllun Corfforaethol drafft wedi cael ei gynhyrchu ar gyfer 2022 – 2027, ac yn amodol ar ymgynghoriad a chymeradwyaeth ddemocrataidd, bydd yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref 2022.

Mae amcan lles Cynllun Corfforaethol sy'n canolbwyntio ar hysbysu, cynnwys ein cymunedau a gwranddo arnynt, ac addasu'r ffordd rydym yn gweithio i sicrhau ein bod yn darparu amrywiaeth o ffyrdd i bobl gyfathrebu, cydweithio ac ymgysylltu â'n gwasanaethau.

Symudodd prosesau ymgysylltu ar-lein yn ystod y pandemig ac mae agweddau o'r dull hwn yn cael eu cadw oherwydd ei effaith gadarnhaol ar y broses ymgysylltu ehangach.

Mae ymgysylltu eang wedi bod gyda'n staff a'r Undebau Llafur i lywio datblygiad fframwaith gweithio hybrid 'Doethwaith 2020' i staff swyddfa.

Mae ymgyrch Amser i Newid Cymru wedi cael ei rhoi ar waith i ddileu stigma a gwahaniaethu a wynebir gan bobl â phroblemau iechyd meddwl. Nod yr ymgyrch yn y pen draw yw gwella agweddau a newid ymddygiad sy'n gysylltiedig ag iechyd meddwl a lles mewn cymdeithas.

Cynllunio Strategol:

Mae Strategaethau Corfforaethol, Cyllid a chynlluniau gwasanaeth yn cyd-fynd â Chanlyniadau'r Cynllun Corfforaethol.

Mae cynlluniau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau tymor hir wedi bod ar waith ers nifer o flynyddoedd, ac mae'r diwylliant o gynllunio yn seiliedig ar ganlyniadau yn rhan annatod o'r Cynllun Corfforaethol ac ar bob lefel yn y sefydliad, gan gynnwys cynlluniau gwasanaeth.

Mae'r holl gynlluniau strategol allweddol a'r risgiau corfforaethol yn cyd-fynd â'r canlyniad dinesydd perthnasol a rhaid i'r holl adroddiadau a gyflwynir i'w cymeradwyo'n ddemocrataidd ddangos sut maent yn cefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac at ba un o ganlyniadau a / neu risgiau'r Cynllun Corfforaethol y maent yn cyfrannu.

Mae hyfforddiant ar y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol, a ddaeth i rym ar 31 Mawrth 2021, wedi cael eu hymgorffori i hyfforddiant ar aseidiadau o'r effaith ar gydraddoldeb.

Mae pob cynllun strategol yn cael eu cynhyrchu ar ôl gweithredu prosesau ymgysylltu â'r gymuned ac yn cael eu cefnogi gyda materion rheoli adnoddau. Mae cysylltiadau positif rhwng cynllunio strategol ac ariannol, ac rydym yn edrych ar ffyrdd o adeiladu arnynt.

Penderfyniadau Allweddol:

Mae penderfyniadau allweddol yn adlewyrchu'r effaith ar nifer o ffactorau, gan gynnwys cynaliadwyedd, ac mae'r Awdurdod yn parhau i ymgorffori Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 drwy sicrhau bod y Ddeddf wedi cael ei hystyried ym mhob cynllun allweddol a phob penderfyniad allweddol a gyflwynir i ddemocratiaeth.

Drwy ein gweithdrefnau recriwtio mewnol cadarn ac Uwch Bwyllgor Cyflogaeth, fe wnaethom recriwtio'n llwyddiannus i swyddi uwch reoli, yn cynnwys rôl statudol y Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Adnoddau (Swyddog Adran 151), Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu a Phennaeth Adnoddau Dynol a Gwelliant Corfforaethol, i wella llywodraethu ac integreiddio prosesau busnes.

Rheoli Perfformiad:

Gwerth am Arian: mae polisiau Caffael y Cyngor yn cynnwys buddion cymunedol. Maent yn rhan bwysig o'n meini prawf ar gyfer dyfarnu yn ogystal â gwerth am arian. Mae rheolau caffael contractau yn gofyn bod rheolwyr yn dangos gwerth am arian, ac felly nid yw bob amser yn golygu'r dewis rhataf.

Mae Bwrdd Cyfleoedd Conwy, Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth, Byrddau Prosiect a Rhaglenni a Sgwrs y Sir Conwy i gyd yn darparu adolygiad, her a thrafodaethau ar gyfer gwella. Mae'r Cynllun Awgrymiadau Staff hefyd yn gwahodd Staff ac Aelodau i gyflwyno syniadau ar gyfer gwelliannau.

Mae Adroddiadau Blynyddol ac adroddiadau ar y prif bwyntiau o raglenni a phrosiectau yn dystiolaeth bod ein hamcanion, yn gyffredinol, yn cael eu cyflawni er gwaethaf cyni ariannol a'r pandemig Covid-19. Dros y blynyddoedd diweddar rydym wedi gorfod addasu targedau ac mewn rhai meysydd, gwneud penderfyniad i greu dirywiad a reolir yn unol â gostyngiad mewn cyllidebau.

Pan fydd dystiolaeth o berfformiad sydd angen ei wella, mae cynlluniau gweithredu yn cael eu rhoi ar waith a'u monitro.

Mae staff perthnasol sy'n gyfrifol am weithredu Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi datblygu cynlluniau gweithredu a'u rhoi ar waith.

2. A oes rhwystrau i gyflawniadau?

Roedd y rhwystrau mwyaf sylweddol i gyflawniadau yn 2021/22 yn cynnwys: cynaliadwyedd y sector gofal cymdeithasol; anawsterau recriwtio i swyddi gwag mewn meysydd gwasanaeth allweddol a chynnydd mewn digartrefedd.

Yn ystod 2021/2022, ein materion blaenoriaeth uchel oedd:

Cyfeirnod y Mater	Disgrifiad o'r Mater
CI 1	Mae newidiadau demograffig yn effeithio ar leoedd mewn ysgolion cynradd a bydd hyn yn effeithio ar ysgolion uwchradd yn y dyfodol.
CI 11	Dim capasiti i gynnal gorfodaeth amgylcheddol.
CI 12	Mae clefyd coed ynn yn heintio coed y Sir.
CI 13	Methu â recriwtio i rai swyddi ar draws yr awdurdod
CI 14	Cynigion Llywodraeth Cymru i gael gwared ar angen blaenoriaethol a bwriadoldeb ar gyfer digartrefedd.

Fodd bynnag, ar ôl dweud hynny, mae Adroddiad Perfformiad Corfforaethol Canol Blwyddyn 2021/2022 yn dangos er gwaethaf pwysau ychwanegol digynsail, gwnaed cynnydd da iawn i gyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol.

Fe wnaethom ddechrau ein gwaith ymgysylltu i ddatblygu Cynllun Corfforaethol 2022-27 yng nghanol y

pandemig Covid 19, oedd yn peri nifer o heriau. Yr her fwyaf amlwg oedd sut i ymgysylltu yng nghydestun cadw pellter cymdeithasol a gweithio o gartref, cyfleoedd cyfyngedig i gynnal cyfarfodydd cyhoeddus a'r posibilrwydd o 'flinder Zoom'.

Er mwyn goresgyn heriau o'r fath a sicrhau bod ein hymgysylltu'n parhau'n effeithiol, fe wnaethom ddechrau gydag adolygiad o adborth dinasyddion o weithgareddau ymgysylltu diweddar. Fe wnaethom siarad â'n partneriaid yn lleol ac edrych ar arolygon rhanbarthol a chenedlaethol diweddar.

Er mwyn casglu mwy o adborth, fe wnaethom gyhoeddi holiadur ar-lein a chynnal cyfres o weithdai ar-lein dros Zoom, yn cynnwys trafodaeth ranbarthol ryngweithiol (â thimau Cydlyniant Rhanbarthol Gogledd Orllewin a Gogledd Ddwyrain Cymru a Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru) - Lleisiau Cymunedol. Roedd hyn i sicrhau ein bod yn ymgysylltu â phobl ble roedd gwahaniaethau ieithyddol, diwylliannol, cymdeithasol neu gorfforol yn creu rhwystrau rhag cael eu clywed yn effeithiol efallai.

Yn ogystal, mae caledi ariannol a chapasiti is staff sy'n ymgymryd â mwy o rolau gan nad yw aelodau newydd o staff yn cael eu cyflogi yn parhau'n rhwystr sylweddol. Rydym yn parhau i fodloni arbedion cyllideb ond mae hyn mynd yn fwy heriol bob blwyddyn, ac o ganlyniad, rydym wedi gorfod gwneud penderfyniadau anodd i gynyddu ffioedd neu leihau neu atal rhai darpariaethau gwasanaeth. Yn ystod 2021/22 roedd Llywodraeth Cymru wedi parhau i ddarparu cyllid ychwanegol am chwe mis i'r holl awdurdodau lleol drwy'r gronfa galedi i gefnogi'r newidiadau angenrheidiol gofynnol i ymateb i Covid -19. Roedd hyn yn gyfanswm o £15.8 miliwn ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill 2021 i 31 Mawrth 2022.

Yn ogystal â'r Gronfa Galedi, roedd Llywodraeth Cymru hefyd wedi cefnogi Awdurdodau yng Nghymru gyda chyllid ar gyfer yr incwm a gollwyd oherwydd cau nifer o wasanaethau dros wahanol gyfnodau i gydymffurfio â'r cyfnodau clo. Roedd gwasanaethau oedd ynghau yn dibynnu ar incwm allanol ar gyfer eu costau gweithredu, oedd yn parhau'n sylweddol er eu bod wedi gostwng. Roedd y golled incwm net a hawliwyd ar gyfer 2021/2022 yn £4.5miliwn.

Rydym yn edrych ar ffyrdd o fanteisio ar gyfleoedd ariannu eraill sydd ar gael, megis Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU a'r Gronfa Ffyniant Bro i'n helpu i reoli'r heriau ariannol.

Er bod gennym drosolwg o bob partneriaeth strategol rhanbarthol ac yn bresennol ym mhob un, mae'n dirlun cymhleth ac mae angen rheolaeth ofalus i sicrhau nad yw'r byrddau yn dyblygu nac yn gwrthdaro.

3. A yw llywodraethu yn cefnogi darpariaeth yr amcanion?

- Mae'r Awdurdod yn parhau i adolygu rheolaethau mewnol a gwneud newidiadau lle bo angen yn ôl y ddeddfwriaeth. Mae Archwilio Mewnol yn adolygu eu Map Sicrwydd yn rheolaidd, sy'n cael ei ddefnyddio i lywio'r Cynllun Archwilio Mewnol.
- Mae Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael a'r Rheolwyr Archwilio yn cyfarfod timau rheoli gwasanaethau'n rheolaidd i drafod eu risgiau, pryderon a gofynion diweddaraf. Mae hyn yn sicrhau bod Archwilio Mewnol wedi eu diweddarau'n llawn ac yn ymwybodol o faterion sy'n dod i'r amlwg a risgiau a bydd yn gallu canolbwyntio adnoddau yn y prif feysydd blaenoriaeth a risg ar y pryd.
- Mae adroddiadau perfformiad ddwywaith y flwyddyn i Ddemocratiaeth ac Uwch Reolwyr a gall yr holl reolwyr gael mynediad at ddata perfformiad drwy CAMMS ar unrhyw adeg.
- Mae'r Gofrestr Risgiau Gorfforaethol yn cyd-fynd â Chanlyniadau ar gyfer Dinasyddion ac mae mesurau a datganiadau dulliau mewn lle i gefnogi pob gweithred gorfforaethol.
- Mae sianeli i'r cyhoedd a staff allu rhoi eu barn drwy Sgwrs y Sir, ymarferion ymgysylltu â'r gymuned, e-ddeisebau, gwerthusiadau staff a phorthol newydd ar gyfer syniadau staff.
- Mae mecanweithiau adborth mewn lle drwy'r cyfryngau cymdeithasol, briffiau staff, digwyddiadau ymgysylltu i staff a fforwm rheolwyr.
- Mae gan bob prosiect a rhaglen gynllun gwireddu buddion mewn lle ac fe gedwir cofnodion o'r gwersi a ddysgwyd sydd yn cael eu rhannu drwy'r Fforwm Rheoli Prosiectau a Rhaglenni.
- Cynhaliwyd rhaglen foderneiddio barhaus ar draws yr Awdurdod cyfan i sicrhau ein bod yn bodloni'r gostyngiadau uchelgeisiol i'r gyllideb a sicrhau ein bod mor effeithlon â phosibl. Mae'r Rhaglen Adnewyddu yn parhau â'n gwaith moderneiddio ac adnewyddu ar ôl y pandemig.

4. Beth ydym ni'n ei wneud yn dda?

- Mae swyddogaethau a dyletswyddau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi Aelodau a Swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben, ac i benderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i fodloni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a'r canlyniadau corfforaethol. Mae cynllun cynefino cynhwysfawr yn ei le i sicrhau bod yr holl aelodau etholedig newydd yn cael eu cefnogi i ddeall eu rolau a chyfrifoldebau a sut mae'r cyngor yn gweithio - yn enwedig o ran llywodraethu.
- Pennir bob Blaenoriaeth Gorfforaethol a Risg Gorfforaethol i Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet fel bo modd eu dwyn i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu.
- Mae trefniadau cadarn ar gyfer rheolaeth ariannol effeithiol trwy weithdrefnau cyfrifyddu a rheoliadau ariannol yr Awdurdod. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllideb sefydledig, sydd yn destun asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu rhagolygon o wariant referniw a chyfalaf i gyllidebau blynyddol a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod.
- Er gwaethaf 14 mlynedd o galedi, mae gan yr Awdurdod hanes da o reoli ei gynlluniau gwario o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Mae Adroddiadau Gwella Blynyddol olynol gan Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad bod yna reolaeth fewnol dda.

Er gwaethaf y pandemig, rydym wedi:

- Ailstrwythuro a rhoi pwrpas newydd i'n Gwasanaeth Effeithiolrwydd Ysgolion i greu Gwasanaeth Gwella Addysg.
- Gwneud taliadau uniongyrchol o dros £2 filiwn ar gyfer taliadau prydau ysgol am ddim i dros 2,000 o deuluoedd.
- Buddsoddi mewn gwella ein hisadeiledd canolfannau hamdden.
- Datblygu prospectws tai lleol newydd.
- Rheoli'r nifer fwyaf erioed o bobl mewn llety dros dro.
- Cynnig ein gwasanaeth asesu a chefnogi iechyd meddwl ar-lein i sicrhau parhad y gwasanaeth.
- Hyrwyddo digwyddiadau Twristiaeth y Gaeaf, yn cynnwys Golau'r Gaeaf a datblygu Synau'r Gaeaf.
- Darparu cyrsiau cyn Kickstart a 27 lleoliad Kickstart.
- Datblygu ein rhaglen Newid yn yr hinsawdd a sicrhau grant o £300 mil i osod isadeiledd gwefru i gefnogi fflyd drydan.
- Sicrhau cymeradwyaeth ar gyfer y Strategaeth Wybodaeth a Llyfrgell.
- Datblygu ein Strategaeth Addysg Gymraeg.
- Ymgorffori ymgysylltu digidol yn ein Strategaeth Cyfranogi a chanllawiau i staff.
- Cynyddu'r trothwy ar gyfer y Cynllun Beicio i'r Gwaith.
- Rhoi proses ar waith i weinyddu Taliadau Hunan-ynysu Covid.
- Cwblhau proses hygyrchedd y wefan.
- Cyflwyno'r cynllun costau byw.

5. Beth allem ni ei wneud yn well? Ar beth sydd angen i ni gadw'r pwyslais?

- Byddwn yn parhau i gefnogi ein staff sydd wedi gweithio'n ddiflino drwy gydol y pandemig.
- Byddwn yn parhau i gefnogi adferiad economaidd wedi Covid ac archwilio cyllid Ffyniant Bro ac opsiynau cyllido eraill.
- Mae arnom angen gwella'r ffordd rydym yn cofnodi hyfforddiant ymwybyddiaeth diogelu.
- Mae arnom angen cyflymu'r ddarpariaeth o dai fforddiadwy a mwy o ddarpariaeth frys yn dilyn y newidiadau i bolisi Llywodraeth Cymru.

- Byddwn yn parhau i ganolbwyntio ymdrechion ar gynaliadwyedd gwasanaethau gofal cymdeithasol, yn cynnwys ymdrin â'r materion recriwtio yn ein cartrefi gofal.
- Mae arnom angen ymdrin â'r heriau recriwtio ar draws yr awdurdod drwy wella ein prosesau recriwtio.
- Byddwn yn parhau i weithio gyda datblygwyr y Morlyn Llanw.
- Byddwn yn parhau i ddatblygu hygyrchedd ein gwybodaeth a chynnwys digidol.
- Mewn partneriaeth â Thrafnidiaeth Cymru, byddwn yn nodi gwelliannau posibl i gludiant cyhoeddus.
- Byddwn yn rhoi ein fframwaith Doethwaith 2020 a'n model gweithio hybrid ar waith a monitro ei effaith ar ddarpariaeth gwasanaethau a lles staff.
- Byddwn yn parhau i gefnogi busnesau a'r gymuned ehangach i ddychwelyd i fywyd 'normal' ac i addasu yn unol ag arweiniad Llywodraeth Cymru.
- Byddwn yn parhau i brofi a chyflwyno cyfarfodydd democrataidd hybrid.
- Byddwn yn parhau i adolygu gofynion awyru adeiladau ac mae arnom angen monitro lefelau CO₂.

6 Materion Llywodraethu

Rydym wedi cael cyngor ar oblygiadau canlyniad yr **adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu** gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ac mae'r trefniadau yn **parhau i fod yn addas i'r diben ac yn cadw at y fframwaith llywodraethu**. Mae'r meysydd y dylid eu datrys gyda chamau gweithredu newydd wedi'u hamlinellu isod.

Nid oes problemau llywodraethu sylweddol, ond drwy ein gweithdrefnau llywodraethu rydym yn ymwybodol o'n risgiau a'n materion ac yn eu rheoli, ond yn dilyn proses o hunan-arfarnu i adolygu ein heffeithiolrwydd, rydym wedi nodi'r camau canlynol:

- A1 Parhau i ddatblygu strategaeth ariannol tymor canolig**
- A2 Cwblhau'r adolygiad o'r Strategaeth Pobl**
- A3 Asesu manteision y Rhaglen Adnewyddu i benderfynu ar eu heffeithiolrwydd**
- A4 Parhau i gefnogi'r weinyddiaeth newydd wrth iddynt ddatblygu eu gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Cyfansoddiad a threfniadau llywodraethu cefnogol**
- A5 Gweithio i gefnogi'r Cyngor i recriwtio Prif Swyddog Gweithredol newydd**
- A6 Adolygu'r strategaeth gaffael**

Ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod, cynigir cymryd camau i ddatrys y materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Byddwn yn cyfuno'r cynllun gweithredu hwn gyda'r camau a ddynodwyd yn yr hunanasesiad o berfformiad i ffurfio un cynllun gweithredu.

Mae ein trefniadau llywodraethu corfforaethol wedi parhau i fod yn effeithiol i gefnogi'r Cyngor i addasu a darparu gwasanaethau heb unrhyw broblemau â pharhad. Byddwn yn sicrhau bod y dull cadarn hwn ar gyfer llywodraethu yn parhau yn 2022-2023 ac yn y dyfodol wrth i ni barhau i fodloni'n heriau. Mae ein trefniadau llywodraethu wedi gweithio'n dda i addasu i bwysau anferthol dros y ddwy flynedd diwethaf, ac er nad ydym eto'n gwybod beth fydd yr effeithiau hirdymor o ran cyllid cyhoeddus a gwasanaethau cyhoeddus, fe allai'r newid fod yn ddwys, ond hefyd darparu cyfleoedd newydd ac mae angen i ni barhau i sicrhau bod ein Fframwaith Llywodraethu yn addas i'r diben.

Casgliad

Mae gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth gadarn ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn modd tryloyw mewn cyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Mae'r trefniadau llywodraethu wedi cefnogi'r awdurdod yn effeithiol drwy gyfnod anodd parhaus. Drwy Raglen Gynefino i Aelodau, mae pob Aelod Etholedig wedi cael gwybod am eu cyfrifoldebau cyfansoddiadol. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol a lle y canfyddir gwendidau, mae cynlluniau gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ar unwaith a'u monitro. Yn seiliedig ar yr hunanasesiad hwn, y casgliad cyffredinol yw bod ein trefniadau llywodraethu ar gyfer y cyfnod 2021/2022 yn addas i'r diben ac yn cefnogi cyflawni ein hamcanion yn effeithiol.

Llofnod

Dyddiad 13 Chwefror 2023

Rhun ap Gareth
Prif Weithredwr

Llofnod

Dyddiad 13 Chwefror 2023

Y Cynghorydd Charlie McCoubrey
Arweinydd y Cyngor